

**BALACI MIHAELA CARMEN
PĂCURAR ANCA-MARIA
Coordonatori**

LOGOPEDIA ȘI LOGOPEDUL – DESCHIDERE SPRE COMUNITATE

**Ghid de activități/exerciții pentru dezvoltarea auzului fonematic,
consolidarea și automatizarea sunetelor**

Deva, 2019

CUPRINS

1. Argument	4
2. Tulburările de limbaj – factor perturbator al comunicării	6
3. Clasificarea tulburărilor de limbaj	8
4. Terapia logopedică	10
4.1. Examinarea complexă a tulburărilor de limbaj	10
4.2. Metode și procedee cu caracter general în terapia logopedică	10
4.3. Rolul logopedului în terapia logopedică	12
5. Suport metodologic în terapia logopedică	14
5.1. Exerciții de mobilitate a aparatului fono-articulator	14
<i>Gherman Anamaria</i>	
5.2. Educarea respirației	16
<i>Păcurar Anca-Maria</i>	
5.3. Dezvoltarea auzului fonematic	21
<i>Gherman Anamaria</i>	
<i>Păcurar Anca-Maria</i>	
5.4. Consolidarea sunetelor deficitare	33
5.4.1. Jetoane logopedice	33
<i>Păcurar Anca-Maria</i>	
5.4.2. Introducerea sunetelor deficitare în cuvinte	81
<i>Gherman Anamaria</i>	

5.5. Jocuri pentru consolidarea/automatizarea sunetelor deficitare	94
<i>Budelecan Elena</i>	
<i>Pleșan Niculeta</i>	
5.6. Poezii pentru consolidarea/automatizarea sunetelor deficitare	103
<i>Gherman Anamaria</i>	
<i>Zerbea Rodica</i>	
5.7. Frământări de limbă	109
<i>Păcurar Anca-Maria</i>	
Bibliografie	113

1. Argument

În lumina științei contemporane, limbajul uman devine cel mai important mijloc de relație între conștiință și realitatea obiectivă. Instrument al cunoașterii, al creațiilor valorilor cultural-morale și al transformării naturii, el constituie unul dintre cele mai complexe fenomene psiho-sociale.

Înșușirea limbajului este o activitate care presupune un efort îndelungat din partea individului, deoarece tehnica de recepționare și de exprimare a comunicării este una din priceperile omenești cele mai complicate, pentru însușirea căreia este nevoie, de multe ori, de un șir întreg de ani.

Astfel, copilul are de parcurs, în acest sens, un drum îndelungat și uneori foarte dificil. Treptat, el învață să comunice, să colaboreze, să se orienteze spre mediul înconjurător, să asimileze experiențe, să-și însușească comportamente; dar toate acestea se realizează numai în prezența limbajului.

Limbajul este cel care mijlocește comunicarea prin vorbire, în măsura în care reprezintă un conținut informatic, iar dezvoltarea vorbirii, la rândul ei, influențează dezvoltarea gândirii copilului. Astfel, vorbirea devine învelișul material sonor al ideilor și al gândurilor.

Numeroase studii au demonstrat că tulburările de limbaj au o frecvență mai mare în copilărie și în perioadele de constituire a limbajului, ca urmare a fragilității aparatului fonoarticulator și a sistemelor cerebrale implicate în vorbire. Prin urmare, tulburările de vorbire, până la vârsta de 3- 3½ ani, nu au o semnificație logopedică sau defectologică, ci una fiziologică, atunci când sunt produse ca urmare a nematurizării aparatului fonoarticulator sau a sistemelor cerebrale implicate în vorbire.

În contextul profundelor analize care se impun în cadrul sistemului de învățământ o atenție prioritară se acordă asigurării unei asistențe educaționale corespunzătoare tuturor copiilor. Profesorul logoped, cadrul didactic itinerant, profesorul consilier vin să asigure, alături de celelalte cadre didactice, asistența educațională corespunzătoare tuturor copiilor. Evaluarea intervenției pune în evidență menținerea progreselor, a achizițiilor realizate în cadrul acestui program, o dezvoltare a abilităților de comunicare a subiectului.

La intrarea în clasa pregătitoare o mare parte dintre copii prezintă dificultăți de pronunție, ca urmare a insuficienței dezvoltării a motricității organelor articulatorii, a discernământului auditiv și a proceselor psihice. Prezența dificultăților de pronunție la copii alarmează părinții și cadrele didactice care trimit copilul la cabinetul logopedic fără să-și dea seama de fondul problemei.

Intenția noastră, prin publicarea acestui ghid, este aceea de a pune la îndemâna celor interesați, profesori logopezi, părinți, cadre didactice, un material care să vină în sprijinul corectării copilului ce întâmpină dificultăți în realizarea actului vorbirii.

Acesta se vrea conturat ca un material care să cuprindă o serie de exerciții/jocuri pentru dezvoltarea auzului fonematic, pentru consolidarea și automatizarea sunetelor deficitare. Reușita terapiei logopedice depinde în mare măsură de conlucrarea dintre specialistul logoped, părinte și cadrul didactic de la clasă.

Folosind ghidul se poate preîntâmpina instalarea defectelor de vorbire la copii și corectarea unora mai ușoare. Colaborând cu profesorii logopezii și având la îndemână ghidul părinții vor putea ajuta copiii la perfecționarea și dezvoltarea vocabularului, a capacității de comunicare, a proceselor de cunoaștere și a auzului fonematic, abilități de mare importanță pentru realizarea cu succes a activității școlare.

2. Tulburările de limbaj – factor perturbator al comunicării

Limbajul uman ca una dintre cele mai complexe probleme, este actul fundamental de legitimare a omului pe scara evoluției materiei vii. Acest fenomen este greșit redus la vorbire, la formularea verbală.

Tocmai pentru că limbajul este un proces complex și cel mai nou din punct de vedere filogenetic pe scara umană, este supus diverselor deteriorări datorită unor multiple cauze cunoscute și necunoscute.

Anumite procese patologice pot leza diferite verigi care formează mecanismul propriu-zis al vorbirii, precum și diferitele zone ale sistemului nervos care iau parte la realizarea actului verbal. În raport cu acestea se pot distinge tulburări ale limbajului legate de lezarea aparatului articulator al vorbirii: anomalii ale limbii, ale vălului palatin, ale dinților etc.

În aceste cazuri poate să nu existe nici un fel de tulburări ale sistemului nervos, dar se poate constata și fenomenul invers, când structura aparatului periferic al vorbirii este normală, dar sunt lezate căile și centrii nervoși care participă la realizarea actului vorbirii. Oricum, limbajul va fi perturbat în ambele cazuri.

Dar cum aceste sisteme pot fi lezate separat sau în asociație cu altele, tulburările de vorbire se manifestă sub diferite forme. Astfel, limbajul copiilor nu se dezvoltă întotdeauna normal.

Tabloul tulburărilor de limbaj este foarte complex și variat, atât în ceea ce privește formele de manifestare, cât și sub aspectul gravității și al consecințelor pentru dezvoltarea psihică și intelectuală a copilului, pentru integrarea socio-afectivă normală.

Grija pentru dezvoltarea vorbiri corecte și frumoase este și trebuie să fie o preocupare permanentă pentru cei cu care copilul intră în contact.

Toate micile imperfecțiuni în pronunție sau gramaticale de până la 4 ani nu constituie motiv de alarmare, ele fiind de natură fiziologică și evoluând spre normal, chiar spontan.

Persistența greșelilor de vorbire la copil până la 7 ani și după, constituie deja un motiv de alarmare deoarece ele reprezintă o abatere de la dezvoltarea normală a limbajului.

Imperfecțiunile limbajului nu se referă doar la aspectul expresiv al vorbirii orale și scrise, ci mai ales la înțelegerea conținutului, care poate influența capacitatea intelectuală a copilului, cât și dezvoltarea armonioasă a personalității sale.

Deficiențele de limbaj pot prezenta o gamă largă de devieri de la normal sub aspectul fonației, al ritmului și fluenței verbale, ale pronunției, sub aspectul citirii și scrierii și în cazurile grave sub toate aspectele.

De aici rezultă necesitatea supravegherii, îngrijirii și perfecționării fenomenului de limbaj în acțiune. Pe lângă caracterul său social, prin conținutul său cognitiv și prin forma sa lingvistică, limbajul este în același timp și un fenomen individual prin mecanismele sale neuro-psiho-fiziologice.

3. Clasificarea tulburărilor de limbaj

C-tin Păunescu (1966) diferențiază trei mari categorii de sindromuri:

- a. Sindromul dismaturativ – manifestat prin întârzierea simplă în apariția și dezvoltarea vorbirii, dislalia de evoluție, bâlbâiala fiziologică, dislexia-disgrafia de evoluție;
- b. Sindromurile extensiei limbajului și vorbirii: dislalia, disartria, disritmia (bâlbâiala, tahilalia, bradilalia);
- c. Sindromurile intrinseci limbajului și vorbirii, comportând tulburarea elaborării ideationale a limbajului și grupând sindromul disintegrativ sau disfazia și sindromul dezintegrativ sau afazia.

E. Verza (1982) realizează o clasificare a tulburărilor de limbaj îmbinând mai multe criterii în același timp – anatomo-fiziologic, lingvistic, etiologic și psihologic – în șase categorii:

I. TULBURĂRI DE VORBIRE

1. Tulburări de pronunție

- Dislalia
- Rinolalia
- Disartria

2. Tulburări de ritm și fluență

- Bâlbâiala
- Logonevroza
- Tahilalia
- Bradilalia
- Aftongia pe bază de coree

3. Tulburări de voce

- Afonia
- Disfonemia
- Fonastenia

II. TULBURĂRI DE SCRIS-CITIT

- Alexia – Dislexia
- Agrafia - Disgrafia

III. TULBURĂRI POLIMORFE

- Afazia
- Alalia
- Autismul

IV. TULBURĂRI DE DEZVOLTARE A LIMBAJULUI

- Mutismul psihogen
- Întârziere în dezvoltarea generală a limbajului

4. Terapia logopedică

4.1. Examinarea complexă a tulburărilor de limbaj

Activitatea logopedică implică organizarea acțiunilor pe mai multe paliere strâns legate între ele. Pentru buna diagnosticare a subiectului este nevoie de cunoașterea în ansamblu a personalității subiectului, prin analiza diferențiată și complexă, atât a limbajului, cât și a persoanei.

Putem spune că activitatea logopedică se poate structura pe următoarele paliere:

- depistarea
- examinarea
- diagnosticarea
- activitatea recuperatorie

4.2. Metode și procedee cu caracter general în terapia logopedică

Utilizarea unor măsuri terapeutice în faza de debut a tulburărilor de vorbire reprezintă un factor de importanță covârșitoare în reușita tratamentului logopedic. Cu cât deprinderea greșită de pronunțare este înrădăcinată mai adânc, cu atât eficacitatea exercițiilor terapeutice este mai redusă.

Tulburările de vorbire nu constituie la vârste mici o problemă care să-i preocupe în mod deosebit pe copii, astfel înlăturarea este facilitată în mare măsură. De asemenea, succesul terapeutic la vârste mici este asigurat și de faptul că sistemul nervos în această perioadă prezintă o deosebită plasticitate, care permite o acomodare mai rapidă la situații noi (Boșcaiu, E.; pag. 24).

Există diferențe evidente între procedeele de corectare a tulburărilor de vorbire la o vârstă mai timpurie, față de cele pentru vârste mai înaintate. Astfel, în cazul adulților se adoptă metode ce acționează direct asupra deficiențelor de exprimare, pe când în cazul copiilor se intervine indirect prin respectarea unor măsuri educative cu caracter general care asigură dezvoltarea normală a vorbirii. Numai după ce s-au epuizat toate posibilitățile de intervenție indirectă fără a se ajunge la rezultatele așteptate este potrivit

să se dea indicații directe asupra modului în care copiii trebuie să-și acomodeze organele articulatorii pentru a putea obține o pronunțare corectă. În asemenea situații copilul devine conștient de contribuția propriilor sale eforturi de exprimare corectă (Boșcaiu, E.; pag. 25).

O vorbire clară și expresivă se realizează, în general, prin efectuarea corectă a respirației și prin formarea precisă a imaginilor audiomotrice ale sunetelor. În cadrul măsurilor terapeutice cu caracter general sunt cuprinse o serie de exerciții care antrenează respirația, articulația și auzul fonematic al copiilor.

Aceste exerciții pot îndeplini mai multe roluri:

- uneori sunt suficiente pentru înlăturarea tulburărilor incipiente de vorbire;
- constituie un mijloc de prevenire a tulburărilor de vorbire;
- un procedeu de dezvoltare a dicției copiilor fără defecte de vorbire.

Cu toate acestea dozarea exercițiilor trebuie făcută cu pricepere și tact. Adeseori supraîncărcarea verbală cu prea multe exerciții duce la rezultate nedorite, la refuzul copiilor de a vorbi sau chiar la apariția unor stări de nevroză. Exercițiile și cerințele gradate sistematic, împletite cu un climat plin de încredere și afecțiune pot duce la rezultate bune în ce privește profilaxia și terapia tulburărilor de limbaj.

Indiferent de tulburarea de limbaj identificată la copil, activitatea de corectare începe cu anumite metode și procedee de uz general.

Acestea constau în:

1. Educarea respirației
2. Dezvoltarea auzului fonematic
3. Dezvoltarea motricității generale și a mișcărilor fono-articulatorii
4. Educarea personalității și întreruperea negativismului

4.3. Rolul logopedului în terapia logopedică

Logopedul este specialistul care se ocupă cu diagnosticul și tratamentul tulburărilor de limbaj și de comunicare. Activitatea logopedică se desfășoară în conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile prevăzute în fișa postului, precum și cu normele deontologice ale profesiei și vizează următoarele obiective specifice:

- depistarea timpurie a persoanelor cu tulburări de limbaj;
- evaluarea complexă;
- stabilirea diagnosticului și prognosticului pentru fiecare caz evaluat;
- organizarea și desfășurarea unor activități adaptate în funcție de tipul/gradul de deficiență, respectarea particularităților de vârstă și posibilitățile de învățare ale pacienților;
- asigurarea calității demersului terapeutic, în vederea riscului de eșec școlar;
- sensibilizarea familiei copilului cu privire la rolul ei de coterapeut în derularea demersului de terapie logopedică;
- colaborarea cu alți factori educativi și reprezentanți ai comunității locale pentru derularea unor activități extracurriculare în vederea integrării și socializării copiilor cu tulburări de limbaj și de comunicare;
- monitorizarea post-terapie, pentru a preîntâmpina eventualele recidive.

Activitatea logopedică este centrată, în special, asupra copiilor, nu numai datorită frecvenței mai mari a tulburărilor de limbaj, dar și pentru faptul că la aceștia vorbirea este în continuă structurare, iar dereglările apărute au tendința, ca o dată cu trecerea timpului, să se consolideze și să se agraveze sub forma unor deprinderi deficitare, ceea ce necesită un efort mai mare pentru corectarea lor și înlăturarea efectelor negative asupra comportamentului și personalității.

Activitatea logopedică se desfășoară în baza câtorva principii de bază:

- orientarea intuitiv-practică a terapiei;
- asigurarea accesibilității și varietății materialului intuitiv-verbal;
- eșalonarea exercițiilor de la simplu la complex;
- diferențierea și individualizarea materialului și exercițiilor;
- participarea conștientă a logopaților la terapie;
- trezirea interesului pentru o comunicare corectă;
- asigurarea temeiniciei achizițiilor verbale.

În procesul de evaluare a logopaților se ține seama de următoarele aspecte:

- anamneza subiectului, primele cuvinte și perioada apariției dereglărilor în vorbire;
- eventualele tulburări de vorbire în familie;
- dezvoltarea intelectuală;
- dezvoltarea structurilor perceptiv-motrice;
- integrarea lui socială;
- dezvoltarea limbajului impresiv;
- gradul de dezvoltare a conștiinței fonematice și fonologice;
- aspectele lexicale și grafice în cazul elevilor.

5. Suport metodologic în terapia logopedică

5.1. Exerciții de mobilitate a aparatului fono-articulator

Exerciții de mobilitate a maxilarelor

- deschiderea și închiderea rapidă a gurii (imitarea peștelui)
- frământarea maxilarelor (mestecația calului)
- mușcătura
- alternarea maxilarelor stânga-dreapta
- alternarea maxilarelor înainte-înapoi

Exerciții de mobilitate pentru limbă

- limba iese în formă de lopată (cât mai lată)
- limba iese în formă de săgeată (cât mai ascuțită)
- alternarea mișcărilor săgeată-lopată (limba rămâne afară)
- limba iese și intră repede
- limba mișcată de la dreapta la stânga (tic-tacul ceasului)
- limba șterge buzele pe exterior
- limba șterge buzele pe interior
- limba șterge dinții pe deasupra și pe dedesubt pe partea exterioară
- limba șterge dinții pe deasupra și pe dedesubt pe partea interioară
- mișcări de rotire ale limbii
- limba ghemuită în fundul gurii
- mișcările limbii sus-jos cu gura deschisă
- mișcările limbii sus-jos cu gura deschisă iar limba situată afară din gură
- pronunțarea rapidă și repetată a silabei „la”

- tropăiala calului
- limba împinsă printre dinți și trasă apoi printre dinții închiși

Exerciții pentru buze și obraji

- umflarea obrazilor
- mișcări de sugere a obrazilor
- mișcări de întindere abuzelor (zâmbetul)
- rotunjirea buzelor (ca pentru vocala „o”)
- mișcări alternative de întindere și rotunjire a buzelor
- țuguirea buzelor pentru fluierat, suflat în lumânare, balon, morișcă etc.
- mișcări de aburire a oglinzii (suflarea aerului cald cu buzele rotunjite)
- exerciții de prindere a unor nasturi între buze (nasturele este tras cu mâna de o ață subțire trecută prin găurile lui)
- vibrarea buzelor
- buze triste etc.

Exerciții pentru vălul palatin

- exerciții de imitare a căscatului
- exerciții de imitare a înghițitului
- exerciții de imitare a tusei

Material propus de prof. logoped, Gherman Anamaria

5.2. Educarea respirației

Exerciții pentru *respirația diafragmatică*

Notă – diafragma este mușchiul cel mai puternic din organism

Exercițiul 1

- întins pe spate, cu picioarele semiîndoite și tălpile pe sol
- ambele mâini sunt așezate deasupra ombilicului, cu degetele spre pubis
- în expir se retrage abdomenul, apăsând cu mâinile pe abdomen
- în inspir, abdomenul revine la normal

Exercițiul 2

- așezat turcește
- palmele se sprijină pe genunchii opuși
- capul se înclină, atingând pieptul (expir)
- capul revine la normal (inspir)

Exercițiul 3

- în picioare, cu palmele sprijinite pe genunchi
- se apleacă corpul ușor, retrăgând abdomenul (expir)
- se revine la normal (inspir)

Exerciții pentru *respirația toracică (costală)*

Exercițiul 1

- așezat pe scaun, cu palmele puse pe talie
- se expiră apăsând palmele
- se inspiră (se simte cum se dilată cutia toracică)

Exercițiul 2

- așezat pe scaun
- palmele împreunate în fața sternului
- când expirăm, apăsăm palmele una într-alta

- în inspir relaxăm palmele

Exerciții pentru *respirația subclaviculară*

Exercițiul 1

- așezat pe scaun
- palmele unite deasupra capului
- în expir apăsăm palmele
- în inspir întindem brațele spre cer

Exercițiul 2

- așezat, cu palmele puse pe piept, aproape de clavicule
- se expiră, iar în inspir depărtăm coatele de piept

Exercițiul 3

- în picioare, cu mâinile prinse la spate
- în inspir se îndoaie corpul la 90 de grade depărtând brațele de corp
- în expir se revine la poziția inițială

Dezvoltarea respirației neverbale

În faza inițială exercițiile se realizează în poziție orizontală, copilul stând întins, apoi pe verticală, în picioare și pe scaun.

1. Unul dintre primele exerciții pot fi executate astfel: în faza de inspirație copilul trage adânc aer în piept, cutia toracică se mărește ca volum, iar mușchii abdomenului se contractă, apăsând cavitatea abdominală; faza de expirație se face prin îngustarea cavității toracice și relaxarea (mărirea) cavității abdominale.
2. Pentru ca copilul să conștientizeze aceste mișcări i se recomandă să pună o mână pe piept și una pe abdomen, logopedul putând să exemplifice. Exercițiile continuă sub formă de joc, pe baza unor comenzi, la bătaia din palme: pentru inspirație numărăm până la 5, la expirație numărăm până la 8; între expirație și inspirație copilul va trebui să își țină câteva momente aerul în plămâni.
3. Din poziția în picioare cu mâinile pe umeri se vor efectua două sărituri ca mingea în timpul cărora se vor face două mișcări de inspirație. În continuare, pe următoarele două sărituri se va ține respirația, iar pe alte două sărituri se va realiza expirația.

4. Din poziția de drepți, se inspiră când se duc ambele mâini înainte și îndărăt, descriind un cerc în jurul capului și se expiră odată cu revenirea capului la poziția inițială.
5. Din poziția de drepți, cu mâinile lipite de corp, se inspiră odată cu îndoirea coatelor și apropierea lor la spate și se expiră odată cu revenirea la poziția inițială.
6. O mână se lipește de spate sub omoplat, iar cealaltă se duce după cap și se inspiră. Se execută odată cu revenirea la poziția inițială.
7. Cu mâinile întinse se prind capetele unui băț și se ridică deasupra capului, inspirând. În expir se revine la poziția inițială.
8. Bățul se prinde la spate cu coatele. La expir bățul se strânge cu coatele și presează spatele, stimulând participarea abdomenului.
9. Pentru stabilirea ritmului, pe fiecare două bătăi din palme se execută o componentă a ciclului respirator (inspirație, reținerea aerului, expirație).
10. Variația ritmului respirator, care se vor alterna pe cicluri cu durată diferită; importanța în reglarea respirației conform cerințelor diverselor situații. Jocul se numește "Pleacă trenul de la ...la ...". Acesta începe cu o mișcare de brațe, cu coatele îndoite pe lângă corp, în timp ce pe fiecare mișcare de braț se execută o mișcare de respirație (o inspirație sau expirație). În a doua fază a jocului se accelerează mișcările mâinilor pe lângă corp, accelerarea însoțită și de mișcările de respirație al căror ritm va crește (faza numită mersul trenului). În a treia fază, trenul se apropie de gară, ce simbolic e reprezentată prin încetinirea treptată a mișcărilor mâinilor și ritmului respirator.
11. Exerciții de inspir pe nas și expir pe gură, însoțite de mișcări ale brațelor, ridicarea lor în unghi de 90 grade față de corp, pauza respiratorie, coborârea brațelor pe lângă corp (expirație).
12. "Avionul" - brațele sunt întinse la orizontală (aripile avionului), se pregătesc aripile (expir), se ridică aripile (inspir), aterizare (brațele revin pe lângă corp – expir).

Exerciții de respirație pentru copii de vârstă preșcolară

Toate exercițiile se realizează sub formă de joc.

1. Suflarea asupra unei lumânări aprinse pentru a o stinge (variații ale distanței, de la mic la mare).
2. Prin suflare se menține flacăra lumânării într-o poziție înclinată, fără ca să se stingă, pe o durată cât mai mare.
3. Prin suflare se umflă balonașe sau camere pentru mingi.
4. Prin suflare se menține balonul plutind în aer.

5. Prin suflare se împrăștie bucățele de hârtie.
6. Prin suflare se pun în mișcare, plutind pe suprafața apei diferite jucării (vapoare, lebădă de plastic).
7. Prin suflare se fac balonașe de săpun.
8. Prin suflare se deplasează bile într-un jgheab de lemn.
9. Se suflă într-un vas cu apă ca să facă valuri.
10. Se suflă alternativ pe gură și pe nas asupra unui geam sau oglinzi pentru a le aburi.
11. Se imită respirația câinelui: respirație scurtă, grăbită, efectuată cu gura larg deschisă și cu limba care atârnă: delaxată, în afară. Exerciții indicate pentru copiii rinolalici.
12. Acumularea/expulzarea aerului pe gură: umflarea obrazului drept, lovirea obrazului cu palma producând explozie, umflarea obrazului stâng, lovirea lui cu palma, producând explozie. În mod exemplar se execută și umflarea ambilor obraji, care prin lovirea cu pumnii provoacă expulzarea aerului cu explozie. Acest exercițiu este util și pentru dezvoltarea mobilității buzelor, în special la cei cu despicăături labiale operate.
13. Se respiră profund cu nasul blocat, apoi pe nas cu gura închisă.
14. Alternarea respirației bucale și nazale: inspir pe nas, expir pe gură, inspir pe gură, expir pe nas.
15. Imitarea omului ce suflă în palme ca să și le încălzească.
16. Suflatul în diferite instrumente muzicale (muzicuță, fluiere).
17. Să intoneze sau să fluiere o melodie.

Exerciții de respirație pentru școlari

1. Inspir scurt și adânc, expir lung și uniform pe gură și apoi pe nas.
2. Inspir scurt și adânc, expir lung și uniform pe gură, întrerupt de o pauză. În timpul pauzei nu se inspiră aer. Exercițiul se desfășoară în următoarea succesiune: inspir, expir, pauză expiratorie, expir.
3. Idem cu respirația pe nas.
4. Inspir scurt și expir lung întrerupt de două pauze: inspir, expir, pauză expir, pauză, expir.
5. Idem pe nas.
6. Inspir scurt, expir lung întrerupt de trei pauze.
7. Idem pe nas.

8. Se repetă toate exercițiile anterioare 2, 3, 4, 5, 6, 7, cu pauze expiratorii inegale, care se reproduc, pentru o mai bună intuire, grafic, prin linii cu întrerupere.

Dezvoltarea respirației verbale

Treptat, exercițiile de respirație se asociază cu pronunția sunetelor. Expirul aerului se produce prin pronunția vocalelor și a consoanelor siflante. Sub această formă se sesizează mai ușor dacă subiectul expiră uniform sau irosește unda expiratorie neeconomic. În primul rând, când intensitatea vocii este uniformă pe tot parcursul fonației, pe când în cel de-al doilea caz se produce o slăbire a ei. După exersarea sunetelor, se trece la pronunția de propoziții pe un singur expir. Exercițiile se aplică prin repetare, de cinci până la zece ori. Durata lor variază la începutul ședințelor logopedice, de la două minute, la cinci minute.

Vorbirea în expirație, fără efort, ritmat:

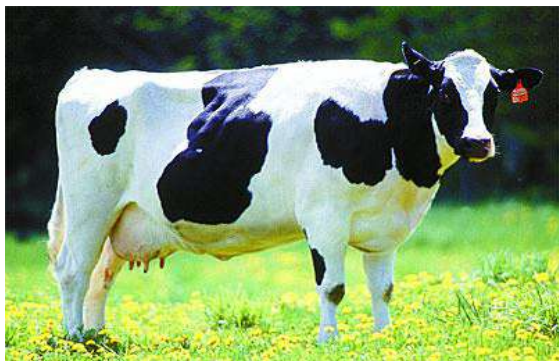
1. Exerciții de pronunție a vocalelor, prelung, rar, fără efort în timpul unei expirații.
2. Exerciții de pronunție într-o expirație a unei consoane.
3. Exerciții de pronunție a unor grupuri de vocale pe durata unei expirații (ex: ai, ei, oi, ua, ue etc).
4. Exerciții de pronunție a unor consoane însoțite de vocale, pe durata unei expirații (ba, be, bi, bo ... ale, ile ole, ule).
5. Exerciții de pronunție a unor silabe în care se găsesc grupuri de vocale sau de consoane pe o expirație (ex: aie, oie, uie, sta, ste, stri, cra, cre, cri, tra, tre, tri etc.).
6. Exerciții ritmice de respirație însoțite de mișcare și cântec (ex: mersul numărat, cu cântec, cu poezie, ghicitori, proverbe).
7. Exerciții de respirație (culcat pe canapea, cu un caiet pe abdomen, caietul mișcându-se în ritmul diafragmei: la început non-verbal; cu pronunție pe vocale, silabe, cuvinte; cu recitare de poezii; citire în această poziție cu voce tare.

Indicații: Se întinde elevul pe canapea cu mâna stângă pe abdomen, iar cu dreapta pe piept, cerându-i-se să-și sugă abdomenul și apoi să expire pe gură, umflând abdomenul. Când respirația diafragmală în această poziție (orizontală) se realizează ușor și fără efort se poate folosi pentru control așezat pe abdomen. Mișcările abdomenului imprimă caietului mișcarea sus-jos. Dar cum poziția normală pentru vorbit nu este cea orizontală, trebuie să se obțină această respirație diafragmală și în poziție verticală. Pentru aceasta elevul stă în fața oglinzii cu o mână pe abdomen și cu una pe piept și i se cere să inspire profund pe nas, sugând abdomenul, iar după o pauză scurtă (2-3 secunde) să expire pe gură.

Material propus de prof. logoped, Păcurar Anca-Maria

5.3. Dezvoltarea auzului fonematic

- *Imitarea sunetelor din natură și pronunție de onomatopee, în șoptă, tare, în ritm stacato și prelungit, după indicații*

muu...muu

miau.....miau

ham...ham

mac....mac

bee....bee

ga....ga

cotcodac...cotcodac

cucuriguu...cucuriguu

trap...trap

piu...piu

glu...glu

iha...iha

păcat...păcat

mee....mee

guiț...guiț

țup...țup

sssss...ssss

bâzz...bâzz

chiț...chiț

cri...cri

cip-cirip...cip-cirip

cu-cu...cu-cu

chiau...chiau

oac-oac...oac-oac

morr...morr

bu-hu-hu...bu-hu-hu

auuu...auuu

pitpalac...pitpalac

cra...cra

cioc...cioc

gru...gru

crr...crr

trop...trop

- ***Pronunțarea unor serii de silabe opuse luate din cuvinte paronime***

pa-pe-pi-po-pu-pă-pî

ba-be-bi-bo-bu-bă-bî

ta-te-ti-to-tu-tă-tî

da-de-di-do-du-dă-dî

sa-se-si-so-su-să-sî

za-ze-zi-zo-zu-ză-zî

șa-șe-și-șo-șu-șă-șî

ja-je-ji-jo-ju-jă-jî

fa-fe-fi-fo-fu-fă-fî

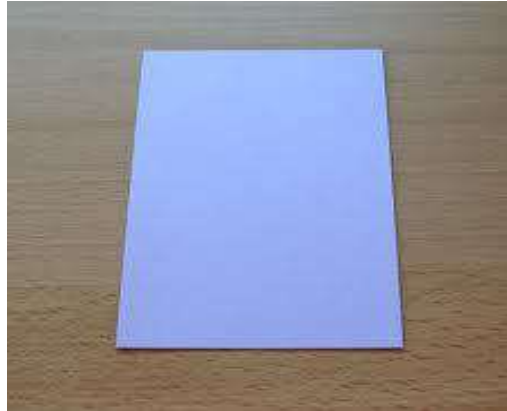
va-ve-vi-vo-vu-vă-vî

la-le-li-lo-lu-lă-lî

ra-re-ri-ro-ru-ră-rî

- **Diferențierea consoanelor surde de cele sonore (cuvinte paronime)**

C – G

coală

cocoși

creier

goală

gogoși

greier

cară – gară
caz – gaz

luncă – lungă
crai – grai

stâncă – stângă
cât – gât

toamna

T - D

tună

tuș

doamna

dună

duș

tata – data
tare – dare
lată – ladă
topor – dobor

roată – roadă
trepte – drepte
pot – pod
clătite – clădite

tura – dura
tac – dac
spate – spade
toc – doc

pere

pompă

corp

bere

bombă

corb

paie – baie
pun – bun
prună – brună

pile – bile
pat – bat
alpine - albine

papa – baba
poală – boală
pot – bot

far

F - V

filă

fată

var

vilă

vată

foi – voi
fiu – viu
fals – vals

fin – vin
fază – vază

far – var
facă – vacă

S - Z

sare

vase

ros

zare

vaze

roz

sac - zac
seamă - zeamă
groasă - groază

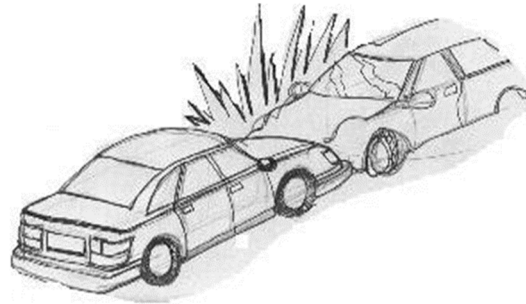
sar - zar
oase - oaze

seu - zeu
varsă - varză

șir

Ș - J

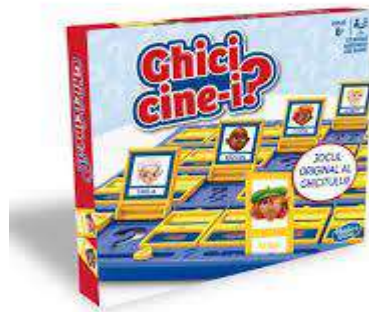
șoc

prășitură

jir

joc

prăjitură

șale - jale
prășit - prăjit

șapcă - japcă

șură - jură

- **Jocuri pentru dezvoltarea auzului fonematic**

- „Spune la ce am cântat?” - (se folosesc instrumente al căror sunet poate fi înregistrat: pian, acordeon, trompetă, toabă)
- „Cine face așa?” - (se pot folosi sunete scoase de diferite animale sau zgomote din natură înregistrate pe CD sau casete audio). Copiii pot fi puși ei înșiși să emită diferite onomatopee
- „Jocul silabelor” - se pronunță serii de silabe paronime în ritmul bătăilor din palmă sau după un metronom
- „Repetă ce spun eu!” - exerciții pentru diferențierea consoanelor surde de cele sonore în cuvinte paronime
- „Cu ce sunet începe cuvântul?” - exerciții pentru diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat; diferențierea unor cuvinte diferite (ca semnificație) cu punct de articulare apropiat
- „Spune la ce m-am gândit” - transformări de cuvinte prin înlocuire de sunete și silabe; formează cuvinte care încep cu: sa, ja, za, șe, re etc.
- „Deschide-ți urechea bine” - pentru recunoașterea vocii colegilor
- „Telefonul fără fir”

Material propus de prof. logoped, Păcurar Anca-Maria și prof. logoped, Gherman Anamaria

5.4. Consolidarea sunetelor deficitare

5.4.1. Jetoane logopedice

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Ş" la începutul cuvântului*

ŞA

ŞAH

ŞAL

ŞOIM

ŞLAPI

ŞAPCĂ

ŞACAL

ŞARPE

ŞASE

ŞAMPON

ŞAPTE

ŞERIF

ŞIRET

ŞINE

ŞOSEA

- **Jetoane logopedice cu sunetul "Ș" la mijlocul cuvântului**

UȘĂ

PEȘTE

MĂNUȘI

CEAȘCĂ

POȘTAȘ

CUȘCĂ

PUȘCĂ

ROȘII

CLEȘTE

CAȘCAVAL

MAȘINĂ

PĂPUȘĂ

VIȘINE

CIREȘE

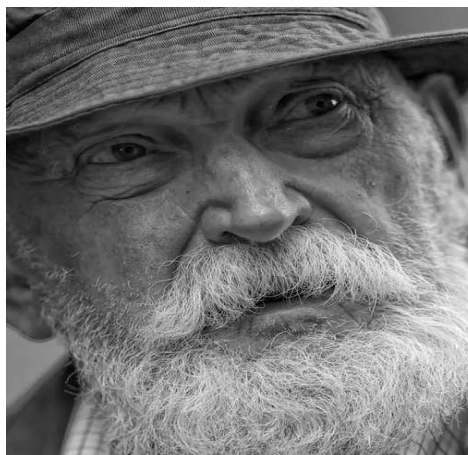

PRAȘTIE

- **Jetoane logopedice cu sunetul "Ș" la sfârșitul cuvântului**

COȘ

MOȘ

DUȘ

CAȘ

ORAȘ

COCOȘ

FĂRAȘ

IEPURAȘ

PREȘ

TUFIȘ

ARCAȘ

UMERAȘ

CĂȚELUȘ

MOȘ

PĂIUȘ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "J" la începutul cuvântului*

JAR

JOC

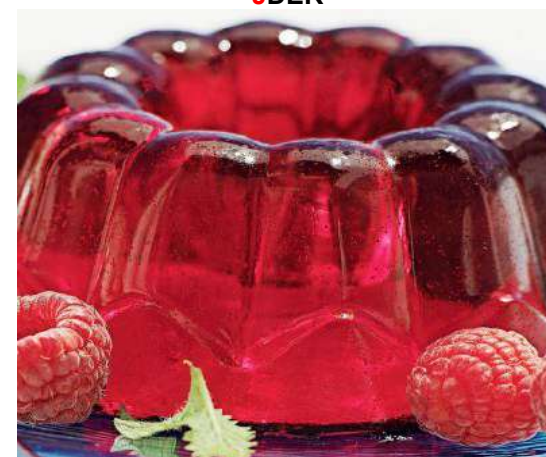
JDER

JANTĂ

JAMBON

JELEU

JERSEU

JALOANE

JUCĂRII

JACHETĂ

JUMĂTATE

JARDINIERĂ

JIR

JAD

JALUZZEA

- *Jetoane logopedice cu sunetul "J" la mijlocul cuvântului*

COAJĂ

MOJAR

COJOC

STEJAR

BUJOR

DIRIJOR

PIJAMA

BUJIE

CĂRJĂ

PLAJĂ

GRAJD

NINJA

ETAJERĂ

MUJDEI

BARJĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "J" la sfârșitul cuvântului*

BARAJ

GARAJ

MASAJ

PASAJ

AMBALAJ

VREJ

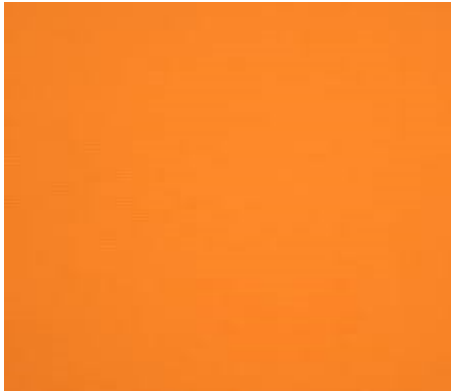
BAGAJ

PATINAJ

DERPAJ

ORANJ

FURAJ

MACHIAJ

MARCAJ

BANDAJ

GRILAJ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "S" la începutul cuvântului*

SAC

SUC

SCĂRI

SĂPUN

SARE

SOARE

SALCIE

SANIE

SABIE

SALATĂ

SANDALE

SACOȘĂ

SALVARE

SARMALE

SEMAFOR

- *Jetoane logopedice cu sunetul "S" la mijlocul cuvântului*

CASĂ

MASĂ

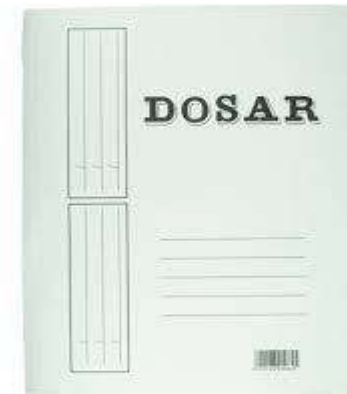
CASCĂ

MASCĂ

BASTON

DOSAR

MUSCĂ

NISIP

PASTE

MORSĂ

CAISE

PISICĂ

FASOLE

PASĂRE

NINSOARE

- *Jetoane logopedice cu sunetul "S" la sfârșitul cuvântului*

URS

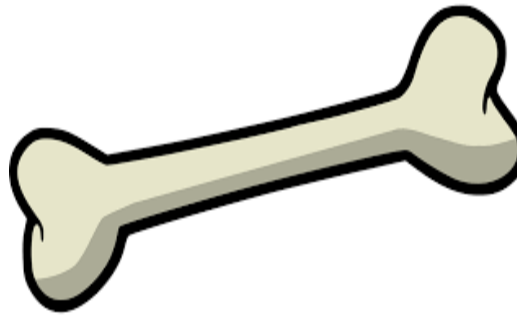
NAS

CEAS

VAS

OS

CLIPS

GROS

TENIS

BAMBUS

APUS

BAROS

TERMOS

CAIS

FUS

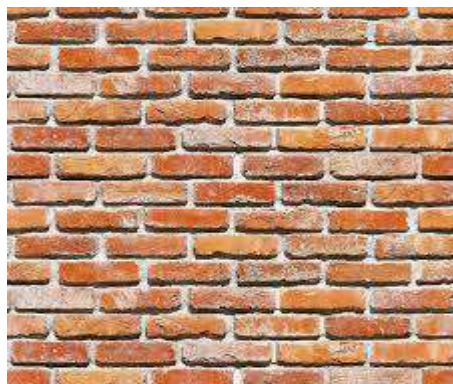

CACTUS

- **Jetoane logopedice cu sunetul "Z" la începutul cuvântului**

ZAR

ZID

ZOO

ZALE

ZMEU

ZIAR

10

ZECE

www.coloring-pages-kids.com

0

ZERO

ZIDAR

ZEBRĂ

ZAHĂR

ZÂNĂ

ZUGRAV

ZIMBRU

ZMEURĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Z" la mijlocul cuvântului*

BUZE

VAZĂ

POZĂ

PRIZĂ

BLUZĂ

BARZĂ

VARZĂ

CIZMĂ

BAZIN

ȘEZLONG

BUZUNAR

COZONAC

MAZĂRE

VEIOZĂ

BUBURUZĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Z" la sfârșitul cuvântului*

OREZ

PRAZ

MÂNZ

STURZ

ARAGAZ

TITIREZ

FIREZ

AUTOBUZ

ROZ

PERVAZ

TOPAZ

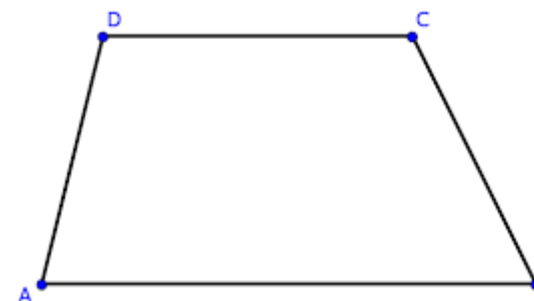
COACĂZ

IAZ

OVĂZ

TRAPEZ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "R" la începutul cuvântului*

RAC

REN

RUJ

RĂMĂ

RAȚĂ

REGE

RECHIN

ROBOT

RUCSAC

RAMĂ

RIDICHE

RACHETĂ

REGINĂ

REMORCĂ

ROCHIE

- *Jetoane logopedice cu sunetul "R" la mijlocul cuvântului*

MERE

PERE

ȘURUB

SARE

SOARE

ARDEI

ȘARPE

FLOARE

MĂTURĂ

MAZĂRE

PERIE

GIRAFĂ

IEPURE

LINGURĂ

BUBURUZĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "R" la sfârșitul cuvântului*

CAR

JDER

MĂR

ȘNUR

VAPOR

CANGUR

COVER

CUIER

ÎNGER

HAMSTER

MĂGAR

GREIER

PENAR

BUCĂTAR

ELICOPTER

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Ț" la începutul cuvântului*

ȚAP

ȚÂNȚAR

ȚAMBAL

ȚIGLĂ

ȚINTĂ

ȚURȚURI

ȚELINĂ

ȚIGARĂ

ȚIPAR

ȚESTOASĂ

ȚARĂ

ȚARC

ȚĂRAN

ȚĂRM

ȚEPI

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Ț" la mijlocul cuvântului*

CLANȚĂ

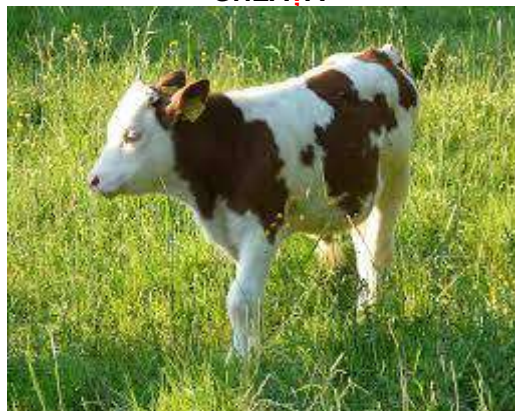
GHEAȚĂ

CĂȚEL

RAȚĂ

VIȚEL

CUȚIT

DULCEAȚĂ

SULIȚĂ

MUSTAȚĂ

MĂRȚIȘOR

CRATIȚĂ

FURCULIȚĂ

LUBENIȚĂ

VEVERIȚĂ

ÎNGHEȚĂȚĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "Ț" la sfârșitul cuvântului*

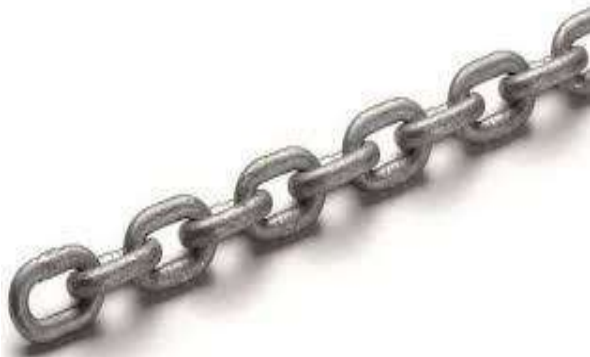
BĂȚ

BRAȚ

STRUȚ

LANȚ

ȘORTȚ

CĂRNAȚ

COTEȚ

URSULEȚ

CĂRUȚ

PĂTUȚ

CREȚ

CĂLUȚ

BRĂDUȚ

PODEȚ

BĂȚ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "C" la începutul cuvântului*

CAL

CUB

CASĂ

COȘ

CRAB

CANĂ

CLOVN

COLAC

CADOU

CAIET

COTEȚ

CAFEA

CAISE

CASTANE

CASTEL

- *Jetoane logopedice cu sunetul "C" la mijlocul cuvântului*

SCAUN

VACĂ

BARCĂ

MUSCĂ

DOCTOR

FOCĂ

MASCĂ

SCARĂ

FURCĂ

PUȘCĂ

LACĂT

BIBILICĂ

CUȘCĂ

COCOȘ

COCOR

- **Jetoane logopedice cu sunetul "C" la sfârșitul cuvântului**

RAC

LAC

SUC

MAC

CUC

SAC

BEC

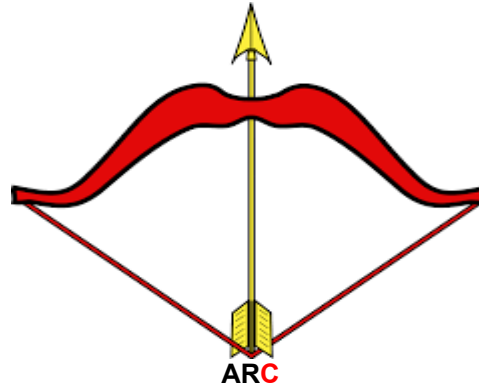
FOC

MELC

PORC

ARC

PLIC

TOC

GÂNDAC

POLONIC

- *Jetoane logopedice cu sunetul "G" la începutul cuvântului*

GRI

GARD

GRÂU

GLOB

GÂSCĂ

GULIE

GUTUIE

GARĂ

GUMĂ

GARAJ

GAIȚĂ

GROAPĂ

GAZELĂ

GÂNDAC

GĂINĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "G" la mijlocul cuvântului*

OGAR

MĂGAR

EGAL

BULGĂRE

LEAGĂN

MANGO

RIGLĂ

PUNGĂ

TIGRU

NEGRU

ȚIGLĂ

VAGON

DRAGON

FAGURE

FERIGĂ

- *Jetoane logopedice cu sunetul "G" la sfârșitul cuvântului*

FULG

STEAG

CÂRLIG

TOIAG

COVRIG

CATARG

BĂRLOG

HERING

LEMING

BRICEAG

AISBERG

ȘIRAG

VIKING

HÂRCIOG

CATALOG

Material propus de prof. logoped, Păcurar Anca-Maria

5.4.2. Introducerea sunetelor deficitare în cuvinte

- **Introducerea sunetului F în cuvinte**

- ❖ **F - poziție inițială**

fel, film, fiu, fulg, fum, face, făină, făraș, fașă, fată, febră, ficat, fidea, fier, fierbe, filtru, final, fișă, foaie, focă, formă, fotbal, foame, fuge, fular, fulger, furiș, furcă, furtun, fabrică, figură, familie, fântână, fantomă, farfurie, felie, felinar, femeie, fetiță, fierbinte, figură, fotografie, fulger, funie, furculiță, furnică, furtună, flămând, fluier, floare, fluture, frăguță, frână, frânghie, franzelă, frate, frică, frig, frigider, frișcă, fruct, frunte, frunză

- ❖ **F - poziție mediană**

afiș, cafea, ceafă, defect, efort, refuz, șofer, teafăr, trifoi, tufă, tufiș, afacere, afumat, agrafă, celofan, ciufulit, cofetărie, diferit, dificil, difuzor, elefant, garoafă, girafă, je fiut, microfon, refuz, trandafir, xilofon, telefon, alfabet, bufniță, chiftea, cifră, delfin, eșarfă, ieftin, lift, marfă, raft, refren

- ❖ **F - poziție finală**

chef, coif, cartof, cearceaf, șerif, autograf, golf

- ❖ **F - diferențiere (P, S, V)**

fișă, fustă, fereastră, fasole, perfect, pufos, strofă, musafir, portofel, profesor, scafandru, scufiță, scufundă, semafor, suferă, asfalt, desface, desfundă, parfum, poftă, poftim, sfânt, sfat, sfeclă, sfoară, sforăit, suflă, suflet, favorit, vafă, vârf, fioros, folositor, frumos, scroafă, afurisit, casetofon, pantof, pilaf, surf , puf, praf, friptură, faptă

- **Introducerea sunetului V în cuvinte**

- ❖ **V - poziție inițială**

vai, val, vânt, var, vin, vis, viu, voi, vacă, vagon, vale, vânat, vapor, vară, vâslă, vată, vechi, vecin, vede, venă, venit, verde, vesel, vestă, veste, viață, viclean, vieme, viespe, vină, vinde, vioi, viscol, vișin, viteaz, vițel, voce, voie, volan, vopsea, vulpe, vacanță, vaccin, văcuță, valoare, vânătaie, vânător, vedetă, veioză, vânt, ventilator, verdeață, verișor, vesel, veveriță, video, vijelie, vindecă, vinovat, violet, vișină, vitamină, voință, vrăjitoare, vreme

- ❖ **V - poziție mediană**

covor, ceva, cuvânt, ghiveci, Grivei, lovit, navă, nevoie, tavă, tavan, țevă, activitate, adevăr, altceva, avalanșă, aventură, avion, cașcaval, castravete, cavaler, cineva, colivie, covor, excavator, îmbolnăvit, livadă, locomotivă, lovitură, potcoavă, poveste, revelion, revistă, acvariu, conservă, covrig, dovleac, învăț, învelit, învinețit, invers, înveselit, învingător, invită, nervos, salvat, șervețel, provocare

- ❖ **V - poziție finală**

grav, mov, tiv, nerv, elev, grozav, motiv, sportiv, agresiv, detectiv, distractiv, educativ, guraliv, rotativ, emotiv

- ❖ **V - diferențiere (B, Z)**

vorbă, vrabie, bravo, bivol, bolovan, varză, vază, viteză, vizită, vizuină, visează, valiză, zarzavat, zugrăvit, televizor, inventează, izvor, rezolvă, bolnav, exploziv, pozitiv

- **Introducerea sunetului S în cuvinte**

- ❖ **S - poziție inițială**

sac, sau, sar, somn, sun, suc, sos, sus, sapă, sifon, senin, sigur, sală, sărac, sună, sare, sete, supă, susan, salon, sută, salut, sobă, soră, săpun, salam, sanie, sirenă, silabă, salvare, sâmbure, sabie, seringă, semafor, sonerie, scai, scap, scris, schimb, slab, spic, spin

- ❖ **S - poziție mediană**

disc, basm, brusc, casă, lasă, desen, dosar, masaj, supă, nisip, soare, vesel, coase, masă, măsură, căsătorie, năsuc, oboseală, musafir, caisă, pisică, terasă, emisiune, meserie, episod, necesar, biserică, peisaj, închisoare, pasăre, fasole, piesă, posibil

- ❖ **S - poziție finală**

os, dus, pus, pas, las, fus, jos, nas, cos, glas, fals, dans, ceas, plâns, vis, râs, urs, scris, prins, mers, gros, gras, ales, cules, furios, frumos, haios, lucios, miros, pufoș, rămas, spinos, stâncos, albicios, alunecos, ananas, bucuroș, bolnăvicios, călduros, curajos, delicios, dureros, friguros, morocănos, musculos, noroiș, periculos, prietenos, răutăcios, invers, laudăros, puturos, mustăcios

- ❖ **S - diferențiere (S, Ș, T)**

sat, sătul, sătuc, salvat, sunet, sărut, sită, satelit, supărat, salopetă, sănătos, salată, soldat, suflet, săgeată, stol, stup, scut, sfânt, sfat, strâmb, spirt, sforăit, sport, start, stea, rușinos, țepos, țesătură, spiță, înțeles, mustață, șosetă, meseriaș, șase, soluție, suliță, sughițat, sacoșă, șosea, soț, soție, suprafață, desculț, gest, trist, test, gust, must, rest, vopsit, visător, nesărat, asistent, astupă, asta, bucătăreașă, casetofon, tenis

- **Introducerea sunetului Z în cuvinte**

- ❖ **Z - poziție inițială**

zar, ziar, zoo, zum, zahăr, zâmbet, zână, zare, zărit, zarvă, zeamă, zăvor, zebră, zece, zero, zice, zidar, zilnic, zimți, ziuă, zumzet, zonă, zurliu, zâmbăreț, zambilă, zâmbitor, zăpăcit, zarzavat, zicătoare, zăpușeală, zboară, zmeu, zbate, zbiară, zgârcit, zgardă, zgâriat, zgomot, zmeură, zgribulit, zvăpăiat

- ❖ **Z - poziție mediană**

zi, iezi, auzi, bază, bazin, bluză, buză, căzut, fazan, găză, gazon, groază, muzeu, poză, priză, rază, șezut, vază, vizor, amiază, aplauze, aprozar, așezat, aterizat, bâzâit, buburuză, concluzie, cozonac, curiozitate, încrezut, îngrozitor, invizibil, magazin, maioneză, mazăre, mizerie, muzică, ocazie, pauză, poezie, prezență, propoziție, răzătoare, televizor, uzină, viteză, vizită, barză, benzină, brânză, bronzat, cizmă, frunză, franzelă, gleznă, hazliu, încălzit, paznic, război, târziu, urzică, vânzător, varză

- ❖ **Z - poziție finală**

gaz, iaz, miez, roz, loz, treaz, auz, botez, văz, necaz, obraz, orez, viteaz, aragaz, titirez, bronz, mânz, prânz

- ❖ **Z - diferențiere (S, J, D)**

solz, scuză, jaluzea, japonez, doză, dezlipit, zodie, zid, zdrobit, zguduit, zburdă, zdravăn, zdreanță, zăpadă, zgomotos, interzis, astăzi, dezastru, difuzor, ascunzătoare, zemos, ziarist, zacuscă

- **Introducerea sunetului *T* în cuvinte**

- ❖ **T - poziție inițială**

ta, tac, țarm, tup, țară, țaran, țeavă, țiglă, ține, țintă, ținut, țipă, țânțar, țârâit, țarancă, țelină, țipător, țopăială, țurture, țuguiaț,

- ❖ **T - poziție mediană**

bucăți, cățel, cuțit, față, gheață, oțet, puțin, rață, rățoi, vițel, albinuță, băiețel, băncuță, brățară, bunicuță, crenguță, curățenie, dimineață, doctoriță, fetiță, furculiță, grădiniță, gropiță, încăpățânat, înghițit, liniuță, lopățică, lubeniță, rochiță, tocăniță, văcuță, veveriță, clanță, dorință, faianță, forță, înălțime, injecție, lecție, locuință, rezistență, vacanță, zdreanță,

- ❖ **T - poziție finală**

băț, braț, creț, guiț, hot, preț, zaț, bănuț, brăduț, căluț, cârnaț, coteț, drăguț, glumeț, ieduț, îngheț, județ, micuț, puiuț, călăreț, cântăreț, cornuleț, gărduleț, hărnicuț, îndrăzneț, pufuleț, punctuleț, trenuleț, ursuleț, vorbăreț, zâmbăreț, anunț, glonț, lanț, prinț,

- ❖ **T - diferențiere (S, Ș, Ce/Ci)**

tepos, țese, țestoasă, țepușă, țesătură, țâșnit, ceată, ghețuș, schiță, spiță, sughițat, bețișor, broscuță, căciuliță, căsuță, cățeluș, dulceață, îmbrățișat, măsuță, măseluță, musculiță, mustață, șnițel, scufiță, solniță, școlăriță, sticluță, absență, descălțat, dințișor, distantă, lănțișor, mărtișor, mașinuță, prințesă, scoarță, scortîșoară, subțire, soț, struț, grăsuț, grosuț, isteț, mistreț, slăbuț, cerculeț, ciobuleț, cioculeț, săculeț, desculț, scârț, simț

- **Introducerea sunetului *Ș* în cuvinte**

- ❖ **S - poziție inițială**

șă, și, șoc, șic, șal, șef, șir, șut, șampon, șantier, șarpe, șapte, șapcă, șină, șezut, șoaptă, șoim, șoric, șopârlă, șobolan, șifonat, șuncă, șură, șurub, școală, șnur, ștampilă, șofer, șiret, șchiop, ștrand, știrb, știu, șterge

- ❖ **S - poziție mediană**

așa, fișă, roșu, ușă, ușor, vișin, anișor, așează, beșică, cămașă, cocoașă, eșarfă, dușman, câștig, poșetă, mașină, pușcă, mânășă, mătușă, deșept, moșneag, roșcat, verișor, aștept, paște, planșă, tușește, buștean, crește, clește, cunoaște, cușcă, poștaș, praștie, pișcot, împrăștiat, îngrășat, puișor, căpșună, cașcaval, chioșc, răgușit, rușinat, pișcat, așchie, dorește, deșert, liniște, meșter, mușcă, depășit

- ❖ **S - poziție finală**

caș, coș, duș, moș, naș, afiș, albuș, cocoș, leneș, acoperiș, aluniș, îngerăș, covoraș, bebelăș, lunecuș, gălbenuș, tuș, laș, fărăș, oraș, măgăruș, copilaș, tufiș, furiș, urcuș, luminiș, culcuș, frunziș

- ❖ **S - diferențiere (S, T, Ce/Ci)**

șase, șosea, șosete, sacoșă, ședință, șepcuță, șoricel, șurubelniță, cireașă, colțișor, mașinuță, pușculiță, cenușăreasă, lăntișor, scortișoară, mărtișor, dintișor, rătușcă, cățeluș, țepușă, rușinos, suiș, purceluș, spiriduș, ghetuș

- **Introducerea sunetului *J* în cuvinte**

- ❖ **J - poziție inițială**

jar, joc, joi, jos, jur, jeleu, joacă, județ, junglă, jurnal, jachetă, joacă, jucărie, jucător, judecător, jumătate, jder

- ❖ **J - poziție mediană**

coață, coji, joc, curaj, curajos, grijă, oă, plajă, prăjit, stejar, ajută, ajutor, vrajă, vrăjitor, bandajat, bijuterie, bijutier, cojocel, grijuliu, îngrijitor, îngrijorat, injecție, încurajat, lejer, obrăjor, protejat, veștejit, vijelie, pojghiță, aranjat, deranjat, cârjă, mujdei, mijloc, înconjurat, primejdie, rotunjit, lenjerie, mânjit, mijlociu, preajmă, împrejmuit, rânjet

- ❖ **J - poziție finală**

bagaj, deranj, masaj, machiaj, tatuaj, curaj, ruj, etaj, bandaj, blocaj, punctaj, echipaj, spionaj, peisaj, avantaj, utilaj, camuflaj

- ❖ **J - diferențiere (Z, Ș)**

jaluzea, jucăuș, japonez, dirijează, îngrijește, încurajează, afișaj, vitejește, șomaj, îngrijorează, rujează

- **Introducerea grupului *CE/CI* în cuvinte**

- ❖ **Ce/Ci - poziție inițială**

ceai, cer, cerb, cerc, ceafă, ceapă, ceară, ceartă, centru, cercel, cere, ceresc, certat, ceva, Cezar, celălalt, celofan, celulă, celular, centimetru, centură, cercetător, cerneală, cetate, cinci, ciob, cioc, circ, ciment, cină, cine, cioară, cioban, ciocan, cifră, ciorap, ciorbă, ciudă, cizmă, cinema, cineva, ciocănitoare, ciocolată, ciupercă

- ❖ **Ce/Ci - poziție mediană**

cocean, concert, francez, încet, liceu, ocean, plăcea, purcel, afacere, altceva, bălăceală, bobocel, cântecel, căpăcel, cojocel, concediu, concentrat, copăcel, cucerit, decembrie, dovlecel, excelent, excepție, gândăcel, ghiocel, îmbrânceală, incendiu, începător, încearcă, încercuit, înceta, măcelar, necesar, neprișor, obicei, pricepe, răceală, receptor, rinocer, vânticel, voinicel, crăciun, hapciu, vaccin, vecin, zgârcit, accident, bicicletă, căciulă, cărticică, cărucior, domiciliu, exercițiu, farmacie, licurici, mijlociu, muncitor, niciodată, picior, plăcintă, publicitate, rădăcină, rugăciune

- ❖ **Ce/Ci - poziție finală**

coace, cruce, dulce, face, rece, tăcea, toarce, trece, voce, zece, zice, aduce, carapace, cicatrice, conduce, contrazice, deoarece, dincoace, elice, încoace, interzice, întoarce, întrece, preface, produce, purice, reduce, reface, traduce, lipici, ghici, mici, aici, arici, atunci, beci

- ❖ **Ce/Ci - diferențiere (S, Ș, T)**

șaisprezece, șaptesprezece, satisface, scenetă, scotoceală, seceră, seceriș, cerință, secetă, semicerc, ceas, sincer, șoarece, șoricel, sprânceană, turcește, cerculeț, voinicește, ceașcă, ceață, cețos, cenușă, cenușăreașă, cenușiu, cerceluș, cercetaș, cerșetor, certăreț, ceșcuță, cesuleț, măceș, scenă, acesta, dulceață, purceluș, stoarce, succes, surcea, desface, cinste, cișmea, cioculeț, circulație, cireașă, căciuliță, cruciuliță, ciobuleț, delicios, lipicios, mâncăcios, mincinos, mustăcios, serviciu, special, suficient, supărăcios, șaizeci, șaptezeci

- **Introducerea grupului *GE/GI* în cuvinte**

- ❖ **Ge/Gi - poziție inițială**

geam, gel, gem, ger, gest, geacă, geamăn, geantă, gelos, geros, gelozie, gemuleț, general, gentuță, genunchi, gigant, gimnast, gingaș, gigantic, gimnastică, gingie, girafă

- ❖ **Ge/Gi - poziție mediană**

deget, detergent, fulger, înger, mărgea, urgent, congelator, damigeană, degeaba, degețel, îngeraș, inteligent, legendă, mărgeluță, săgeată, sufragerie, urgență, argint, fragil, magic, magiun, regim, agitat, agitație, argintiu, energie, energizant, frigider, gălăgie, gălăgios, igienă, imaginație, imagine, inginer, lungime, magician, magie, margine, pagină, regină, registru, regiune, religie, rugină, ruginit

- ❖ **Ge/Gi - poziție finală**

curge, frige, lege, linge, merge, minge, ninge, plânge, rege, sânge, scurge, sparge, șterge, stinge, strânge, trage, unge, ajunge, alege, atinge, atrage, culege, distruge, împinge, împunge, înțelege, învinge, respinge, blugi, pungi, fugi, lungi, regi, vitregi

- ❖ **Ge/Gi - diferențiere (Ce/Ci)**

geci, magician

- **Introducerea sunetului *L* în cuvinte**

- ❖ **L - poziție inițială**

lac, lanț, las, laș, lemn, leu, loc, lung, lup, lacăt, lacom, ladă, lălea, lamă, lampă, lângă, lapte, leagăn, leneș, lucru, lume, lună, luptă, lăbuță, lebdă, legumă, lopată, lift, luni, libelulă, liliac, limonadă, limpede, linie, liniște, livadă, locomotivă, locuință, lubeniță, lumină, lighean, limbă, lipici, listă, lecție, lămâie, leoaică

- ❖ **L - poziție mediană**

balon, căluț, colac, bilă, colindă, dulap, elev, halat, jeleu, moale, oală, piele, pilot, sală, salam, școală, volan, acolo, alimente, balenă, bolovan, căciulă, cămilă, ciocolată, colivie, elefant, familie, fasole, felie, fotoliu, gălăgie, găleată, mămăligă, măseluță, melodie, napolitană, pantalon, pensulă, polițist, salată, șobolan, steluță, violet, alb, albină, balcon, baltă, bicicletă, bloc, bluză, cablu, cald, clanță, delphin, dovleac, dulce, film, flămând, fulg, galben, glas, glob, glumă, melc, oglindă, plăcintă, plajă, plânge, plasă, plouă, saltea, slab, sticlă, tablou, talpă, vulpe

- ❖ **L - poziție finală**

cal, deal, gol, canal, castel, cățel, copil, destul, egal, fotbal, inel, jurnal, model, miel, purcel, scandal, sătul, tunel, vesel, vițel, animal, cașcaval, clopoțel, dovlecel, gândăcel, scăunel, singurel, sensibil, special

- ❖ **L - diferențiere (R)**

liber, labirint, lacrimă, lăntșor, legătură, lenjerie, leopard, lingură, literă, lovitură, lumânare, lanternă, fular, role, balaur, trenuleț, floare, fluture, flacăra, fulger, rol, cercel, portofel, porumbel

- **Introducerea sunetului *R* în cuvinte**

- ❖ **R - poziție inițială**

rac, raft, rău, râu, ren, roz, ruj, râde, ramă, rană, rapid, răspuns, rață, rază, război, rece, rechin, rege, roată, român, roșu, rupe, răcoare, ramură, răzătoare, remorcă, repară, repede, repetă, respiră, revistă, rochie, ridică, rinocer, rotund, rugăciune, rușinos

- ❖ **R - poziție mediană**

bară, căruț, cioară, ciorap, cireș, curaj, curea, erou, făraș, gară, garaj, oră, acvariu, aparat, aspirator, baterie, biserică, cameră, caramia, comoară, farfurie, girafă, iepure, împărat, întuneric, jucărie, mușuroi, pasăre, periută, siringă, surioară, veveriță, agrafă, barză, bătrân, brad, brățară, capră, cartof, creangă, corn, creion, cremă, frumos, frunte, frate, furtun, gras, greu, harnic, iarbă, prinț, start, tigru, trei, trompă, urs, patru, vârf

- ❖ **R - poziție finală**

cer, dar, fir, ger, măr, nor, rar, șir, zbor, zar, aur, bondar, cangur, cântar, covor, cuier, cuptor, doctor, dosar, fier, grătar, greier, înger, izvor, măgar, motor, muștar, pahar, penar, pictor, sertar, șofer, țânțar, topor, ușor, vapor, zahăr, ziar, ajutor, bucătar, buzunar, dinozaur, dormitor, muncitor, musafir, picior, puișor, vânzător, semafor

- ❖ **R - diferențiere (L)**

liber, labirint, lacrimă, lăntișor, legătură, lenjerie, leopard, lingură, literă, lovitură, lumânare, lanternă, fular, role, balaur, trenuleț, floare, fluture, flacăra, fulger, rol, cercei, portofel, porumbel, reclamă, regulă, rezolvă, ruladă, căldură, albastru, cerneală, fulger, școlar, calculator, elicopter, calendar, calorifer, televizor

- **Introducerea sunetului C în cuvinte**

- ❖ **C - poziție inițială**

cal, cald, car, caș, corn, coș, cub, cui, cuib, câine, cale, capră, cârlig, casă, cățel, colac, concurs, copac, covor, covrig, curea, curge, cușcă, caisă, cămașă, cămilă, capcană, caramea, cărucior, colindă, comoară, copil, culoare, cuminte, cumpărături, curajos, curcubeu, clanță, clasă, clește, claxon, clipă, clopoțel, crăciun, crapă, creangă, creion, crocodil, cruce, cocoș

- ❖ **C - poziție mediană**

acum, ficat, focă, fricos, joacă, lacăt, lacom, mică, ne caz, nucă, pleacă, vacă, acasă, acolo, bucuros, bunică, duminică, explică, furnică, jucărie, macara, maimuțică, mămică, mecanic, muzică, ocazie, pericol, piersică, pisică, ursoaică, urzică, vacanță, balcon, bancă, borcan, călcâi, cașcaval, găscă, injecție, mască, mișcă, muncă, muscă, mușcă, pușcă, rățușcă, scandal, scaun, școală, scoică, scorbură, scump

- ❖ **C - poziție finală**

ac, bec, bloc, cioc, foc, joc, mac, mic, nuc, plic, rac, sac, suc, boboc, bunic, bursuc, capac, cojoc, colac, comic, dovleac, darnic, hamac, harnic, magic, medic, mijloc, năsuc, noroc, spanac, voinic, cozonac, liliac, obraznic, arc, cerc, chioșc, melc, parc, porc, adânc

- ❖ **C - diferențiere (T)**

cântă, cântar, cot, castel, căzut, compot, coteț, cuptor, curent, cuvânt, cuțit, curte, cutie, creastă, tăcut, tricou, bucată, elicopter, localitate, locomotivă, medicament, picătură, telecomandă, tocană, doctor, insectă, pescuit, scut, sticlă, tractor, uscător, victorie, atac, toc, batic, butuc, cântec, plastic, stomac, tătic, uituc, elastic, întuneric, puternic, sălbatic

- **Introducerea sunetului G în cuvinte**

- ❖ **G - poziție inițială**

gol, gust, galben, gândac, garaj, găscă, gata, găză, goană, guler, gumă, gunoi, gură, gustă, guiț, găină, gălăgie, gălbenuș, găleată, gălușcă, garoafă, gaură, gogoasă, gogonea, gogoșar, gulie, gutui, glas, gleznă, glob, glonț, glugă, glumă, grabă, gras, gros, grătar, gratis, grâu, grav, greblă, greier, greșală, gresie, greu, gri, grijă, groapă, grupă, grozav

- ❖ **G - poziție mediană**

august, fugă, bagaj, bogat, buturugă, câștigător, figură, legănat, legătură, legumă, măgar, magazin, mămăligă, mugure, răgușit, regulă, rugăciune, strugure, tobogan, vagon, bulgăre, cangur, creangă, fotografie, îngrijitor, îngust, învingător, lângă, lingură, magnet, margarină, mângălit, negru, pinguin, program, pungă, siringă, singur, ștergător, țiglă, tigru, zgârcit, zgârietură, zgomot, zugrav

- ❖ **G - poziție finală**

frig, prag, steag, bârlog, cârlig, covrig, întreg, moșneag, toiaș, vitreg, merg, catalog, fulg, larg, lung, stâng, târg, treninig

- ❖ **G - diferențiere (D)**

gard, gâdilă, gândac, gând, gânditor, gospodărie, grădină, grădiniță, grajd, grămadă, drăgălaș, dragoste, dungă, oglindă, zgardă

Material propus de prof. logoped, Gherman Anamaria

5.5. Jocuri pentru consolidarea/automatizarea sunetelor deficitare

CUVÂNTUL INTERZIS

Jocul se poate desfășura în colectiv sau pe perechi.

Se cere copiilor să răspundă la întrebările conducătorului de joc fără să folosească cuvântul ales. Acestea trebuie formulate în așa fel încât să ceară în răspuns folosirea cuvântului interzis.

Se precizează faptul că pentru fiecare răspuns au la dispoziție un minut de gândire.

a) Cuvântul interzis: primăvara

Întrebare: Când se topește zăpada?

Răspuns: În anotimpul când înfloresc ghiociei.

Întrebare: Când înfloresc ghiociei?

Răspuns: Când se topesc zăpezile.

Întrebare: Ce anotimp prezintă această poezie?

"Primăvară, primăvară,

Vino iar la noi în țară!"

Răspuns: Această poezie prezintă anotimpul care urmează după iarnă.

Întrebare: Când se întorc păsările călătoare ?

Răspuns: Când încep pomii să înflorească.

Cuvântul interzis se poate schimba de două-trei ori în timpul jocului.

SĂ NE FACEM BAGAJELE!

Conducătorul jocului începe spunând: "*Plec în călătorie, îmi fac bagajele și am pus batiste*". Copilul de lângă el repetă ultimul cuvânt și mai adaugă unul, de exemplu, *batiste și bluze*. Se continuă repetând primele obiecte: *batiste, bluze și pantofi* etc. adăugând pe rând alte obiecte necesare în călătorie.

Pierde copilul care nu repetă toate cuvintele sau nu indică numele altui obiect necesar în călătorie.

FĂ CA MINE ȘI SPUNE-MI CE FAC!

Stând în fața copiilor, conducătorul jocului execută unele acțiuni simple: *tușește, cascade, miroase o floare, cântă, se apleacă, sare într-un picior, ridică o mână* etc.

Copiii trebuie să imite acțiunea și apoi să o denumească.

Cu timpul se va trece la mimarea unor acțiuni mai complicate, de exemplu: *va coase, va croșeta, va scrie* etc.

CINE ȘTIE MAI MULTE?

Conducătorul jocului anunță că va alege un cuvânt care reprezintă un obiect cunoscut, iar ei, pe rând, vor trebui să indice câte o însușire a obiectului ales.

De exemplu se alege cuvântul *"măr"*. Primul copil va răspunde spre exemplu, *"roșu"*. Trecând mai departe se vor obține răspunsurile *"rotund", "acrișor", "gustos"* etc. Copilul care nu știe ce să spună sau dă un răspuns greșit pierde.

Jocul poate continua cu un cuvânt nou (minge, floare etc.).

GICĂ ȘI PETRICĂ

Conducătorul jocului le spune copiilor povestea bunicului care avea doi nepoți – Gică și Petrică.

"Ceea ce mira pe toată lumea era faptul că, deși acești copii erau frați, ei aveau însușiri opuse. Așa de pildă, Gică era ascultător, iar Petrică era neascultător, Gică avea hainele curate, Petrică le avea murdare, Petrică era lacom, Gică era cumpătat".

- Ia să vedem, copii, dacă eu vă spun ce însușire avea Gică, voi veți ști, spre deosebire de el, cum era Petrică?

"Gică era darnic, cum era Petrică?"

Se continuă după model cu alte exemple: atent, harnic, înalt, vesel, milos, înțelegător, politicos, liniștit, cuminte etc. Copilul care răspunde greșit sau neîntrebat pierde un punct.

JOC CU ...SUNET ȘI POSTER

Copiii primesc pe o foaie colorată litera corespunzătoare sunetului deficitar și o colecție de imagini.

Fiecare copil va alege imagini al căror nume începe cu litera primită și le va lipi lângă aceasta. Când posterul va fi complet se vor colora imaginile și se va expune cea mai reușită creație.

COCTEIL DE ... LITERE

Rețeta de preparare a unui savuros "cocteil" de litere este următoarea: alegem un cuvânt oarecare, după aceea punem toate literele din respectivul cuvânt în ordine alfabetică. Așa obținem din măr – ĂMR, din câine – ÂCEIN etc.

Jocul începe cu adevărat când sunt gata preparate "cocteilurile". Doi jucători fac astfel de "cocteiluri" și își schimbă hârtiile, după care încearcă să ghicească în timp cât mai scurt care sunt cuvintele din care au fost preparate aceste "cocteiluri".

Câștigă copilul care lucrează corect și termină primul.

PROPOZIȚIA ADEVĂRATĂ

Modifică forma și locul unor cuvinte pentru a face propoziția adevărată:

- 1) Pământul încălzește soarele.
- 2) Mărul a otrăvit vrăjitoarea.
- 3) Peștele cel șiret prinde o vulpe.
- 4) Focul doarme aproape de pisică.
- 5) Pantoful a pierdut Cenușăreasa.
- 6) Scufița Roșie a înghițit lupul.
- 7) Nouă puișori au o găinușă.
- 8) Ramura cântă pe pasăre.
- 9) Gutuiul a sădit un băiat.
- 10) PISOIAȘUL CIUPEȘTE COCOȘUL.

CUM E CORECT?

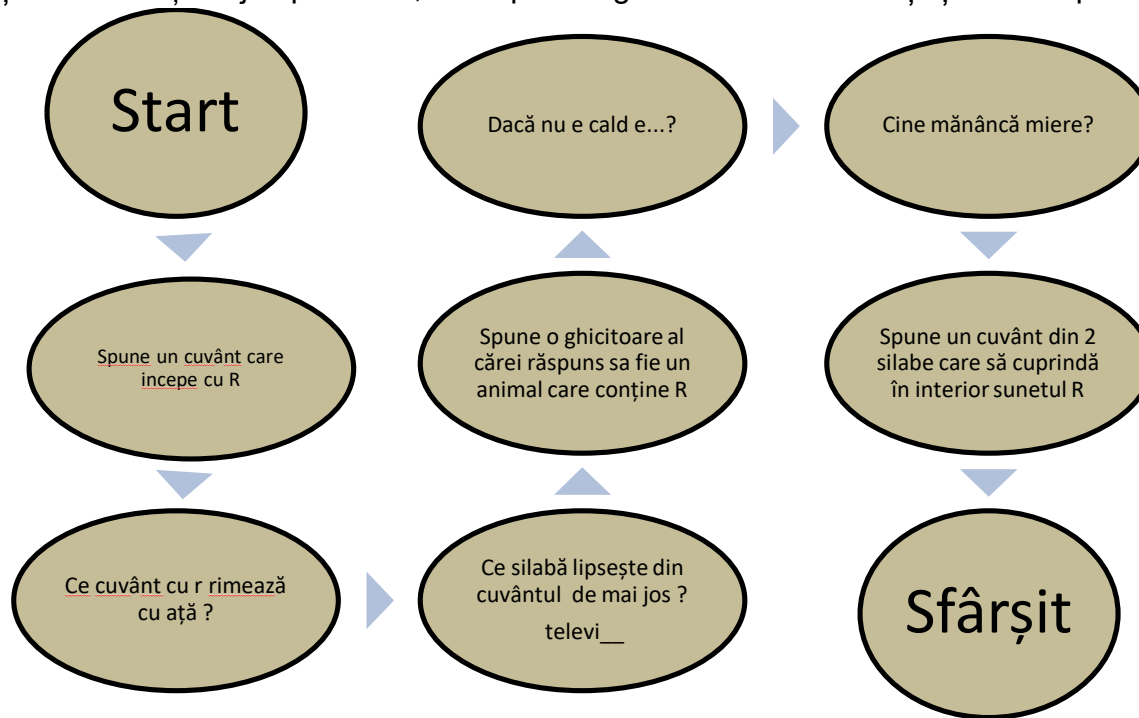
Modifică forma și locul unor cuvinte astfel încât propoziția să transmită o informație adevărată:

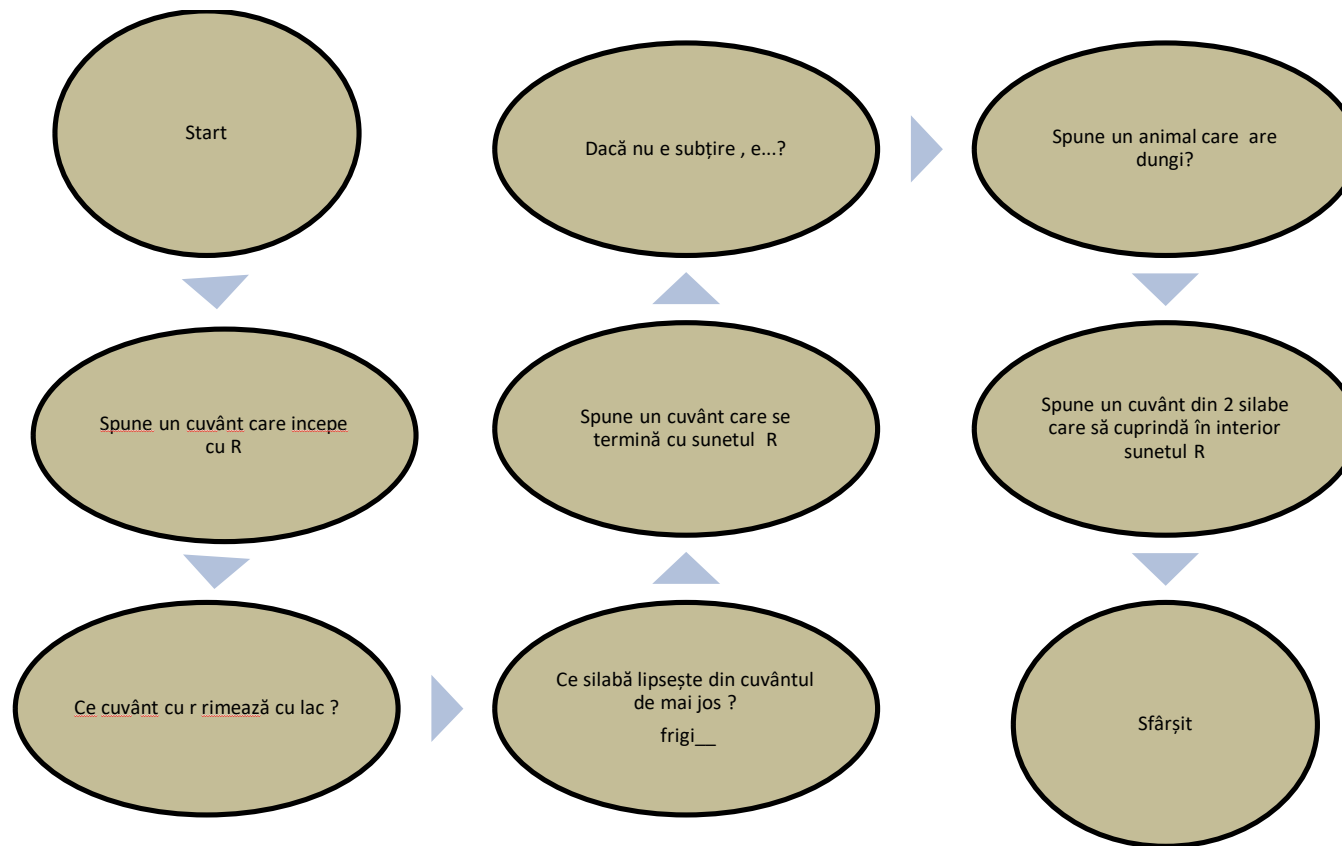
- 1) Vulpea mănâncă alune.
- 2) Coccoșii prind șoareci.
- 3) Lupul este un animal fricos.
- 4) Luna răsare dimineața.
- 5) Veverița doarme în bârlog.
- 6) Fluturii fac miere.

- 7) Oaia nechează în grajd.
- 8) Iepurașii merg la grădiniță.
- 9) Zidarul face pâine.
- 10) Clopoțelul cântă pe ramura copacului.

AJUTĂ RĂȚUȘCA SĂ AJUNGĂ LA MĂMICA EI

Copiii vor fi invitați să răspundă la provocarea de a ajuta un boboc de rață să ajungă la mama lui prin parcurgerea unor etape. Cartonajele sunt așezate cu fața în jos pe masă, iar copilul trage un bilet dacă reușește să răspundă la solicitarea din căsuță.

A SPUS BINE SAU N-A SPUS BINE?

Conducătorul jocului va prezenta, pe rând, câte un obiect sau imaginea sa, și-l va denumi pronunțând unele cuvinte corect, iar altele eronat. Grupa de copii repetă cuvântul în cor atunci când este corect spus, iar atunci când este greșit îl întrerupe pe profesor printr-un semnal convenit la începerea jocului (clopoțel, fluier etc.). Un elev va pronunța forma corectă, iar altul va alcătui o propoziție cu acel cuvânt (exemple de cuvinte: cașcaval, sare, săpă, zahăr, roșu, ziar, ziua, șapcă, rață, pară etc.)

GHICI LA CE CUVÂNT M-AM GÂNDIT!

Elevii trebuie să ghicească la ce cuvânt s-a gândit profesorul după ce enumeră câteva noțiuni. De exemplu: cal, vacă, iepure, șarpe, pisică etc. (elevii spun că profesorul s-a gândit la cuvântul „animal”); alte cuvinte care pot fi ghicite: copac, plantă, floare, pasăre, figuri geometrice, culoare etc.

CINE SPUNE MAI MULTE CUVINTE?

Fiecare copil primește un număr egal de jetoane (20 – 25 jetoane) care reprezintă imagini ale căror nume conțin în diferite poziții (inițială, mediană, finală) sunetul deficitar. Copiii trebuie să găsească jetoanele a căror imagine începe/cuprinde/se termină cu sunetul specificat. Apoi spune câte sunete cuprinde cuvântul. Pentru fiecare răspuns corect se acordă un punct. La sfârșitul jocului se precizează copilul câștigător, pe baza punctelor acumulate.

Material propus de prof. logoped, Budelecan Elena

ÎN MINUNATA LUME A ANIMALELOR

Jocuri de emiteră și recunoaștere a onomatopeelor, cu mai multe variante:

I. La fermă: copiii emit și recunosc onomatopee emise de animale domestice.

1. Copiii sunt așezați în cerc, cel din stânga se adresează celui din dreapta:

- Ieri am fost la o fermă și am întâlnit un cocoș. Știi ce mi-a spus?

Răspunde copilul căruia i-a fost formulată întrebarea:

- Cucurigu! Cucurigu! Cucurigu!

Cel care a răspuns, se întoarce către dreapta și pune, la rândul lui întrebarea: am văzut la fermă o/un...ghici, ce mi-a zis? Se continuă jocul menționându-se cât mai multe animale de la fermă, insistându-se pe cele care ajută în impostarea sunetelor deficitare, dar și la consolidarea sau automatizarea acestora.

Participanții la joc pot sta așezați în cerc pe scaune sau pot să rămână în ortostatism. Se pot mima și mișcări, pe lângă emiteră onomatopeei.

2. În această variantă de joc, copiii trebuie să ghicească animalul de la fermă în funcție de onomatopeea emisă de alt participant la joc.

Copiii sunt așezați în cerc, cel din stânga se adresează celui din dreapta:

- Când am vizitat o fermă, a strigat cineva după mine: miau! miau! miau! cine a fost?

Răspunde copilul căruia i-a fost adresată întrebarea:

- Pisica!

Jocul continuă până ce toți participanții la joc au emis onomatopee și au ghicit animalul de la fermă.

II. În pădure/junglă: copiii emit și recunosc onomatopee emise de animale sălbatice.

Se adaptează variantele de joc prezentate anterior, exprimând sau recunoscând onomatopee emise de animale sălbatice.

BALONUL

1. Copiii stau într-un cerc restrâns, foarte aproape unii de ceilalți, orientați cu fața spre interiorul cercului, ținându-se de mâini. Cercul se mărește progresiv, în timp ce participanții la joc emit prelung un sunet, de exemplu, sunetul „f”. Se emite sunetul repetat, ritmic: „fff...fff...fff...”, cu fiecare emiterie de sunet făcându-se un pas în spate, până când „balonul” se umflă în exces și se „sparge”, iar cercul revine la dimensiunea inițială. Atunci când „balonul se sparge”, ritmul emiterii sunetului este mai rapid: „f...f...f...”, iar pașii mai mărunți, copiii se deplasează în față.
2. Jocul se poate repeta și adapta pentru orice sunet: „v, s, z, ț, ș, j” etc., cu accent pe sunetele deficitare.
3. O altă variantă a jocului „Balonul” presupune ca participanții la joc să formeze un cerc fiind orientați cu fața către exteriorul cercului. Când „balonul ” se dilată, copiii pășesc în față, iar când se „sparge” mișcarea se realizează în sens opus.

MINGEA

Participanții la joc sunt „mingiuțe săritoare”: copiii, cu mâinile în șolduri, primesc diferite indicații pe care le execută:

- Minge, minge, minge, sari! Sari!, sari!
- Minge, minge, minge, jos!
- Minge, minge, minge, sus!
- Minge, minge, minge, sari! Sari!, sari!
- Minge, minge, minge, la dreapta!
- Minge, minge, minge, la stânga!

- Minge, minge, minge, sari! Sari!, sari!
- Minge, minge, minge, în față!
- Minge, minge, minge, în spate!

Sarcinile pe care copiii le primesc se schimbă, astfel încât fiecare cerință reprezintă o surpriză ceea ce face ca participanții la joc să rămână concentrați, așteptând următoarea indicație.

VALUL

1. Participanții la joc sunt așezați în cerc, în ortostatism (în picioare). Inițiatorul „valului” execută o mișcare pe care o transmite celui din dreapta, prin atingerea umărului. La rândul lui, acesta execută mișcarea, apoi o transmite mai departe, până ce „valul” se „sparge” când ajunge la inițiator. Se continuă jocul, schimbându-se de fiecare dată mișcarea transmisă.

Se începe cu o sarcină simplă, apoi aceasta se complică:

- o bătaie de palme;
- o bătaie de picior;
- o bătaie de palme, urmată de o bătaie de picior pe podea;
- o bătaie de palme, apoi de picior și din nou bătaie de palme;
- două bătăi de palme, urmate de o bătaie de picior;
- două bătăi de palme, două bătăi de picior pe podea (cu variante: doar piciorul drept, doar piciorul stâng, stâng-drept);
- trei bătăi de palme etc.

Se recomandă ca fiecărui copil participant la joc să i se dea ocazia să devină inițiator.

2. Alte variante de joc: „valul” poate transmite vocale, silabe, cuvinte, propoziții.

Se începe cu o vocală, apoi două, trei etc., formându-se diferite combinații care se transmit participantului din dreapta. Sarcina devine mai dificilă sau mai accesibilă, în funcție de inițiator.

3. Se pot combina variantele de joc, îmbinându-se mișcări, silabe, vocale sau păstrarea ritmului prin numărare (unu-doi, două bătăi de palme; unu-doi-trei, trei bătăi de palme etc.).

TRENUL

1. Trenul vocalelor

Participanții la joc sunt așezați în șir, cel din spate atingând cu mâinile umerii celui din față. Primul copil este „locomotiva” și vocala „a”, apoi ceilalți din spate vor reprezenta „vagoanele” și celelalte vocale: „e, i, o, u, ă, î”.

Trenul se deplasează ritmic, fiecare participant la joc emițând vocala corespunzătoare, doar după ce a auzit vocala emisă de copilul din „vagonul anterior”.

După un interval de timp, „locomotiva” se mută și devine ultimul „vagon”, în acest fel fiecare copil va conduce, pe rând, trenul și va fi „vocala a”.

2. Trenul silabelor

Regulile de joc sunt aceleași, doar că trenul va „transporta” silabe: „ba, be, bi, bo, bu, bă, bî”. Silabele pot fi alese în funcție de grupă, de etapa de terapie logopedică, de sunetele deficitare etc.

3. Trenul animalelor

În această variantă de joc, călătoresc cu trenul diverse animale. Putem forma trenul animalelor domestice sau sălbatice. De bucurie, animalele vor emite onomatopeele corespunzătoare, iar „vagoanele și locomotiva” își pot schimba poziția în șir, astfel încât fiecare copil să exerseze cât mai multe sunete.

Se poate încerca deplasarea trenului și cu spatele.

Material propus de prof. logoped, Pleșan Niculeta

5.6. Poezii pentru consolidarea/automatizarea sunetelor deficitare

Ș

Fapte bune

Șapte puișori și-o cloșcă,
Stau și se încălzesc la soare
Și așteaptă iepurașul
Cu un coș plin de mâncare.

Iepurașul când sosește,
Imediat și mulțumește.
Are fructe și legume,
Șase morcovi și trei prune.

S

Concertul

O broscuță sare-n apă,
Sus pe cer soarele-așteaptă,
Pisicuța stă în pom
Iar eu încerc să adorm.

Ursuleți și păsărele,
Împletesc niște surcele.

J

La joacă

În fiecare zi de joi,
Jumătate dintre noi
Ne jucăm, nu prea departe
Cu cealaltă jumătate.

Doar Jianu somnoros
Acum se dă jos din pat,
În pijamale e îmbrăcat,
Dar la joc e curajos.

Z

Albinuța

Zboară albina, zum, zum, zum,
Colo-n zare, pe o floare,
Ziua întregă, cât e soare
Zi de zi pe același drum.

Zeci de flori zâmbesc din iarbă
Cu frumoase roz petale,

O țestoasă merge încet,
Seara asta e concert!

Ț

Prietenii

Un cățel și o maimuță
Se dau UȚA pe-o crenguță
Și maimuța-l întreba:
Cum poți sta pe greanga mea?

Iar cățelul cel isteț,
I-a răspuns foarte glumeț:
Zi de zi am învățat
Și sfatul ți l-am urmat.

GE-GI

Nemuțumire

O girafă desenează
Niște dungi și tot oftează,
Doi covrigi ea ar mânca
Dar, n-ajunge să îi ia.

E târziu și afară ninge,
Un puiuț de zebra plânge,

Iar albina se întreabă:
Lor le place mierea, oare?

CE-CI

La bunici

La bunici noi vom peca
Și plăcinte vom mânca.
Bunicuța acum le coace,
Cu cireșe cum ne place.

Vom primi și ciocolată,
Dulce ca o înghețată,
Căci noi suntem cei mai mici
Și-i iubim mult pe bunici.

R

Zdreanță frigurosul

La fereastră Zdreanță bate,
BRR, BRR, BRR, cu frigu-n spate
Are codița înghețată,
Mustața îi tremură toată.

Haide, Zdreanță intră-n casă!
Iarna frig în urmă lasă.

Are covrigi de mâncare
Dar, vrea dungi pe-a sa spinare!

L

Plimbarea melcului

Iese Lolo la plimbare
Este-un melc ca oarecare,
A cules multe lalele
Și aleargă după stele.

Stele albastre, licurici
Luminează pe flori mici,
Albinele primesc lalele
Pentru o delicioasă miere.

G

În vizită

Strigă gâsca GA-GA-GA!
- Ce cauți în ograda mea?
- Vreau să găsesc o căsuță,
Agățată pe-o crenguță!

Acolo gândăcelul stă
Și acum el mă așteaptă

Dar la noi e cald și bine
Și ne vom juca cu tine!

C

Știu multe

Am un caiet și o carte,
Acuarele colorate
Cred că azi voi încerca,
Să citesc din cartea mea.

Coco mă va ajuta,
Iar în caiet voi picta
O poveste colorată
S-o iubească lumea toată.

H

Hiena mincinoasă

O hienă mincinoasă
A venit la noi acasă,
Vrea să intre în hambar
Cu hăinuțe și-un pahar.

Ha, ha, ha, ne păcălește
Că un leu o urmărește,

Cu gogoși și gogoșari,
Gata pentru noi cei mari.

F

Motănelul bucătar

Fănel, un motan fricos
Strânge frunze de pe jos,
Vrea să facă de mâncare,
Fiindcă-i este foame tare.

Farfurie, furculiță...
Are și o forfecuță,
Trebuie și-un praf de sare,
Să mâncăm putem noi oare?

T

Turturica mititica

Printre crengi și pietricele,
Stă pitită o turturică
Vrea să învețe numerele
Dar încă este prea mică.

Trei fluturași vin din spate
Patru vin din altă parte

Dar ea nu vrea să muncească
Hrană, haine să primească.

V

Vulpea și martinel

Vine vulpea cea vicleană,
Povestind că n-are hrană.
Vai, vai, vai, ce se mai plânge
Și la Moș Martin ajunge.

Vezi tu vulpe nu te-ascult,
Că m-ai păcălit prea mult!
Iarbă verde de-i mânca,
Tot nu te voi ajuta.

D

Să desenăm

Doru aduce două foi,
- Hai să desenați cu noi!
Fiecare ce dorește
După cum se potrivește.

Un pod făcut din scândurele
Și brăduți cu rămurele,

- Te rog, numără-ne acum,
Suntem șapte pe-acest drum!

M

Măgărușul mititel

Măgărușul face acum
Marmeladă și magiun,
Mândră e mămica lui
Că are așa un pui.

Mâine este seară mare,
El va merge la serbare,
Va cânta o melodie
Așa cum îmi place mie!

Dimineața de pe deal,
Mândre flori dormind pe mal.

N

Prietenii

Noaptea neagră încet se lasă,
Norii nu mai sunt aproape
Noi ajungem lângă casă,
Și intrăm încet prin spate.

Cinci prieteni suntem noi
Veșnic harnici și vioi,
Dar acum ne este foame
Și vrem nouă mari banane.

Material propus de prof. logoped, Gherman Anamaria

Ș, J, Ț

O fetiță frumușică
Se joacă c-o păpușică.
O îmbracă cu fustiță
Ș-o duce la grădiniță.
Dar păpușii nu-i prea place,
Toți copiii nu-i dau pace!
Unu o trage de codiță,
Altul râde de fustiță.
Ea vrea acasă cu fetița,
Nu-i prea place grădinița!
Vrea să stea mai liniștită,
Nu să fie necăjită!

Ț

Iliuță cel grăsuț,
Ține-n mână un puiuț.
Un puiuț moțat, drăguț
Cam micuț și cam slăbuț.

R

Cățelușul meu Azor,
Stă ascuns după cuptor.
Pândește o pisicuță,
Să o prindă de lăbuță.

V

Pe-o frunză verde de viță,
Stă Vivi, o veveriță!
De-i vorbesc frumos, știu bine
Că vine veselă spre mine!

S

Sub o salcie pletoasă,
Stă o broscuță țestoasă.
Oac, oac, oac, spune săraca,
Uite c-a secat băltoaca.

Dar pisica nu apare,
Că-i plecată la plimbare,
Cu un motănel frumos,
Tare mândru și pufos.

Material propus de prof. logoped, Zerbea Rodica

5.7. Frământări de limbă

1. Un sas cu glas de bas cam gras și ras pe nas stă la taifas de-un ceas la parastas despre un extras din pancreas.
2. Capra calcă-n piatra, piatra crapă-n patru,
Crape capul caprei în patru, precum a crăpat piatra-n patru.
Capra neagră calcă-n cincii. Cinciul crapă-n cincii,
Crape capul caprei-n cincii, precum a crăpat cinciiul-n cincii.
Capra paște lângă casă,
Capu caprii crape-n șase!
Capra noastră n-are lapte,
Crapa-i-ar coarnele-n șapte!
Capra-n piatră a călcat
Piatra-n patru a crăpat,
Povestea s-a terminat!

3. Duc în bac sac de dac, aud crac, o fi rac? O fi drac? Face pac, aud mac, aud oac, nu e rac, nu-i gândac, nu e cuc, nu-i brotac, îl apuc, îl hurduc. E tot drac.
4. Cosașul Sașa când cosește, cât șase sași sasul cosește.
Și-s sus și-n jos de casa sa, cosește sasul și-n șosea.
Și șase case Șasa-și știe.
Ce șansă!... Sașa-și spuse sieși.
5. Un cocostârc s-a dus la descocostârcărie, unde se descocostârcăreau și alți cocostârci nedescocostârcăriți, ca să se descocostârcărească de cocostârcăria lui.
6. Fata fierarului fierbe fasole fiartă fără foc fiindcă focul face fum.
7. Un vultur stă pe pisc cu un pix în plisc.
8. Fluture pe punte, fluture sub punte.
9. Legă-i caii de coamă, de coadă, de cuile scării podului popii.
10. Bucur și Bucura se bucură că Bucurel e bucuros în București. Bucură-te cum s-a bucurat Bucuroaia când s-a întors Bucurel bucuros de la București.
11. Cupa cu capac, capac cu cupă.
12. Un caricaturist care caricaturizează caricaturi caricaturistice nu poate caricaturiza caricatura sa.
13. Rege Paragarafamus, când te vei desoriginaliza? Mă voi desoriginaliza când cel mai original dintre originali se va desoriginaliza. Dar cum cel mai original dintre originali nu se va desoriginaliza, regele Paragarafamus, nu se va desoriginaliza.
14. Un bal fără egal cu final fatal la un halal carnaval estival cu scandal epocal dintr-un opal oval, pal, real și natural, fără rival, egal și actual.
15. Spre sfânta sa soră Suzana se suie,
Spășită din suflet suspinu să-și spuie,
Și-n susul sarcastic suspinu-și șoptește,
Și-odată pe scara sucită se oprește.
16. Boul breaz, bârlobreaz, lesne-a zice boul breaz, dar mai lesne-a debârlobrezi bârlobrezitura din boii bârlobrezenilor.
17. Papucarul papucărește papucii nepapucăriți ai papucăresei, dar papucăreasa nu poate papucării papuci nepapucăriți ai papucarului care papucărește papuci nepapucăriți.

18. O sapă lată, 2 sape late, 3 sape late, 4 sape late, 5 sape late, 6 sape late, 7 sape late și încă alte sape late, și încă alte sape late și încă alte șapte sape late.
19. Știu că știi că știuca-i știucă
Dar mai știu că știuca-i pește
Și că știuca se mănâncă
Și că știuca se prăjește.
20. Nu-i greu a zice titiridva tidva, da-i greu a destitiridvi titiridvitura titiridvei tidvei.
21. Ceea ce cerea celebrul Cicero gemând geniilor degenerate, n-au acceptat-o Cezar și ceata ingenioșilor cetățeni certați cu cerințele cercurilor centrale.
22. Balaban Bălăbănescu bâlbâiește bâlbâituri bâlbâite pe negândite.
23. Șase saci în șase sași soseau pe șosea.
24. Stanca stă-n castan ca sașa Stan.
25. Unui tâmplar i s-a-ntâmplat o întâmplare. Alt tâmplar, auzind de întâmplarea tâmplarului de la tâmplărie a venit și s-a lovit cu tâmpla de tâmplăria tâmplarului cu întâmplarea.
26. Țânțarul soț însoți soața țâțâind sancționând înțepând nesățios.
27. O babă bălană mănâncă o banană babană.
28. Creață isteață, zâmbitoare și glumeață, scandează cu dicție fără interdicție fel de fel de poezii - azurii - cu copii și făclii, pe hârtii, mii și mii apoi pe-un cal merg la bal triumfal.
29. Fofiță fondofirliță, forofifo - fenderliță și fifoi fondofirlo, forofifo – fenderloi.
30. Patrusprezece pritocitori într-o pritocitorică mică.
31. Primprejur plimbările prin ploaie prilejuiesc plăceri proprietarilor provinciali.
32. Când am zis c-am zis c-om zice, că tu zici c-am zis c-om zice, nici n-am zis c-am zis c-om zice, da tu zici c-am zis c-om zice.
33. Sisoie se suie seara sus să sară scara singur.
34. Armura arămie a asprului atrid Agamemnon, atârnată asupra altarului atic, atrăgea, așadar atenția armatorilor anatolieni, amici ai anticilor armate arhaice, așteptând atenuarea ațâțărilor anarhice ale aprigului Achille.
35. Gândindu-mă că te gândești,
Ca mă gândesc la tine,
Gândește-te că mă gândesc,

Că te gândești la mine.

36. Luni la lumina lumânării luminată de lună prin luminator i-a luminat o luminiță în lumina ochilor.
37. Cântecul cântat de cântăreața încântătoare încânta cântărețul încântat de cântarea cântăreței.
38. Am o prepeliță pestriță cu paisprezece pui de prepeliță pestriți. E mai pestriță prepelița pestriță decât cei paisprezece pui de prepeliță pestriți, iar mai pestrit decât prepelița cea mai pestriță este prepelițoiul cel pestriț.
39. O găină porumbacă în porumbar s-a urcat. În porumbar porumbaca tot porumbul l-a mâncat.
40. Creața isteată, zâmbitoare și glumeată, scandează cu dicție fără interdicție fel de fel de poezii azurii cu copii și făclii, pe hârtii, mii și mii apoi pe-un cal merg la bal triumfal.
41. Cele șapte muze cu priviri de zuze, scriu ca să se amuze, versuri andaluze.
42. Șase călăuze încearcă s-acuze cinci femei lehuze că ar fi farfuze.
43. Am visat că visam că te visez că mă visai.
44. Fata are flori pe prispă, prispa are flori, fata are flori pe prispă, prisma are flori.
45. Patru buburuze, roșii archebuze, bâzâie ursuze, zburând pe peluze.
46. O barză brează face zarvă pe-o varză.

Material propus de prof. logoped, Păcurar Anca-Maria

Bibliografie

1. Anca, M. (2007). *Logopedie*, Presa Universitară Clujeană
2. Anucuța, P. (1999). *Logopedie*, Timișoara: Editura Excelsior
3. Boșcaiu, E. (1973). *Prevenirea și corectarea tulburărilor de vorbire în grădinițele de copii*, București: Editura Didactică și Pedagogică
4. Burlea, G.; Burlea, M. (2004). *Dicționar explicativ de logopedie*, Iași: Editura Sedcom Libris
5. Cosmovici, A.; Iacob, L. (1999). *Psihologie școlară*, Iași: Editura Polirom
6. Guțu, M., (1978), *Logopedia*, U.B.B., Cluj-Napoca
7. Jurcău, E.; Jurcău, N. (1989). *Cum vorbesc copiii noștri*, Cluj-Napoca: Editura Dacia
8. Lăscuș, E.; (1996). *Noțiuni de logopedie*, Universitatea Cluj-Napoca
9. Mititiuc, I. (1996). *Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj*, Iași: Editura Ankarom
10. Neamțu, C.; Gherghuț, A. (2000). *Psihopedagogie specială*, Iași: Editura Polirom
11. Păunescu, C., (1966), *Tulburările de vorbire la copil*, Ed. Medicală, București
12. Păunescu, C. (1966). *Studii și cercetări de logopedie*, București: Editura Didactică și Pedagogică
13. Păunescu, C. (1983). *Copilul deficient – cunoașterea și educarea lui*, București: Editura Didactică și Pedagogică
14. Ungureanu, D. (1998). *Copii cu dificultăți de învățare*, București: Editura Didactică și Pedagogică
15. Ungureanu, D. (1998). *Compendiu logopedic școlar*, Timișoara: Editura Eurostampa
16. Verza, E. (1973). *Conduita verbală a școlărilor mici*, București: Editura Didactică și Pedagogică
17. Verza, E. (1977). *Dislalia și terapia ei*, București: Editura Didactică și Pedagogică
18. Verza, E. (1982). *Ce este logopedia?*, București: Editura Științifică și Enciclopedică
19. Verza, E. (1997). *Psihopedagogia specială*, București: Editura Didactică și Pedagogică
20. Vrășmaș, E.; Stănică, C. (1994). *Terapia tulburărilor de limbaj*, Universitatea București
21. Vrășmaș, E.; Stănică, C. (1997). *Terapia tulburărilor de limbaj*, București: Editura Didactică și Pedagogică
22. www.psiholog-logoped.ro